

UiO : **Det juridiske fakultet**

Objektive begrensninger i daglig leders legitimasjon etter aksjeloven § 6-33

Ved representasjon med grunnlag i aksjeloven § 6-32

Kandidatnummer: 529

Leveringsfrist: 25.11.2018

Antall ord: 17 988

Innholdsfortegnelse

1	INNLEDNING	1
1.1	Tema	1
1.2	Problemstilling	2
1.3	Avgrensinger og presiseringer	3
1.4	Rettskildebildet og metode	4
1.5	Begrepsbruk	6
1.6	Hensyn	7
1.7	Den videre fremstillingen	9
2	SELSKAPSORGANENES KOMPETANSE	10
2.1	Om organenes kompetanse	10
2.2	Generalforsamlingen	11
2.3	Styret	12
2.4	Daglig leder	13
3	LEGITIMASJONSBESTEMMELSEN I AKSJELOVEN § 6-33	16
3.1	Introduksjon	16
3.2	Vilkår for legitimasjonsvirkninger etter aksjeloven § 6-33	16
3.2.1	Innledning	16
3.2.2	Representanter og beviskrav	16
3.2.3	Særlig om godtro-vurderingen	17
3.2.4	Redelighetskravet	20
4	BEGRENSNINGER I LEGITIMASJONSVIRKNINGENE VED MYNDIGHETSOVERSKRIDELSE	21
4.1	Innledning	21
4.2	Overskridelse av den konkrete kompetanse	22
4.3	Regler utenfor aksjeloven som ytre ramme for selskapets handlefrihet	22
4.4	Myndighet tillagt et annet selskapsorgan og ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven	25
4.5	Utgangspunktet i <i>Inkognitogaten</i> (Rt. 2015 s. 600)	27
4.6	Regler i aksjeloven som ytre ramme for selskapets handlefrihet	30
4.7	Overskridelse av normalkompetanse	33
4.7.1	Problemstillingen	33
4.7.2	Lovtekst	33
4.7.3	Rt. 2015 s. 600 - mer til det mindre betraktninger	34

4.7.4	Utviklingen i forarbeidene	35
4.7.5	Juridisk teori.....	37
4.7.6	Hensyn	38
4.7.7	EØS-rett	40
4.7.8	Sammenfatning	41
4.8	Kompetanse eksklusivt tillagt annet selskapsorgan	42
4.8.1	Innledning	42
4.8.2	Ordlyden i asl. § 6-33.....	43
4.8.3	Utgangspunktet i Rt. 2015 s. 600.....	43
4.8.4	Forarbeider	44
4.8.5	Juridisk teori.....	45
4.8.6	Reelle hensyn	46
4.8.7	EØS-rett	49
4.8.8	Sammenfatning	49
5	AVSLUTNING	51
	KILDELISTE	52

1 Innledning

1.1 Tema

Oppgavens tema er legitimasjonsvirkninger ved daglig leders myndighetsoverskridelse når vedkommende representerer aksjeselskaper utad.

Utgangspunktet i norsk rett er at avtaler kun er bindende mellom de kontraherende partene såfremt det ikke er rettslig grunnlag for noe annet, se *Feteke* (Rt. 1980 s. 1109).¹ Et slikt særskilt grunnlag kan være f. eks. være fullmakt etter avtalelovens² kapittel 2 eller reglene om organrepresentasjon i selskapslovgivningen.

Aksjeselskaper er juridiske personer. For å inngå avtaler er selskaper avhengig at fysiske personer opptrer på deres vegne. Aksjeloven gir derfor noen av selskapsorganene representasjonsrett på selskapets vegne. Daglig leder er gitt en representasjonsrett i aksjeloven³ § 6-32.

Ved utøvelsen av representasjonsretten kan det være at et av selskapsorganene går lenger enn vedkommende har rett til internt i selskapet. Med dette menes det at selskapsrepresentanten overskrider den myndigheten vedkommende faktisk har til å forplikte selskapet. Selskapet kan i slike tilfeller ha et ønske om å være ubundet av avtalen som er inngått. Overfor medkontrahenten har det imidlertid kanskje fremstått som om selskapets representant hadde myndighet til å forplikte selskapet. Derfor er det i asl. § 6-33 gitt en regel som gjør at selskapet kan bli bundet til avtalen selv om representanten gikk ut over sin myndighet, såfremt medkontrahenten var i god tro om representantens kompetanse. Avtalebinding hvor myndigheten er overskredet kalles *legitimasjonsvirkninger*.⁴

Per september 2018 er det i følge Enhets- og foretaksregisteret 318 918 aksjeselskaper i Norge. Det er ikke obligatorisk med daglig leder, jf. motsetningsvis asl. § 6-2 (1). Det må likevel antas at et betydelig antall av disse selskapene har en daglig leder. Det inngås dermed

---

¹ Woxholth (2017) s. 181.

² Lov 31. mai 1918 nr. 4 om avslutning av avtaler, om fullmakt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven – avtl.)

³ Lov 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven – asl.).

⁴ Woxholth (2018)a s. 120.

veldig mange avtaler av daglig leder hver eneste dag hvor det kan oppstå spørsmål om avtalebinding som følge av legitimasjonsvirkninger.

Både daglig leders myndighet i selskapet og representasjonsrett er skjønnsmessig angitt i aksjeloven. Det er fort gjort for daglig leder å gå lenger enn vedkommende har rett til overfor selskapet. Hvilke myndighetsoverskridelser som kan lede til at selskapet likevel er bundet er dermed et aktuelt tema for de fleste aksjeselskaper med daglig leder.

Kompetanseoverskridelse og legitimasjonsvirkninger generelt for alle selskapsorganene er behandlet i avgjørelser fra Høyesterett og i juridisk teori. Det er imidlertid få detaljerte redegjørelser for problemstillingen med utgangspunkt i selskapsorganet daglig leder. Tanken med denne oppgaven er derfor å gjøre rede for gjeldende rett spesifikt for daglig leder.

1.2 Problemstilling

Daglig leders representasjonsrett er angitt i asl. § 6-32. Etter denne bestemmelsen er utgangspunktet at daglig leder «representerer selskapet utad i saker som inngår i den daglige ledelse». Det følger av asl. § 6-33 at selskapet kan bli bundet av avtaler selv om selskapsrepresentanten har gått ut over sin myndighet overfor selskapet, forutsatt at medkontrahenten er i god tro om representantens myndighet. Dersom avtalen som er inngått er innenfor den «daglige ledelse» er selskapet bundet av avtalen etter asl. § 6-33, selv om f. eks. daglig leder i det konkrete tilfellet har fått sin myndighet innskrenket ved instruks.⁵

Kravet om god tro utgjør en subjektiv begrensning i legitimasjonen etter asl. § 6-33 – medkontrahenten kan kun fastholde avtalen dersom vedkommende var i god tro om daglig leders myndighet. Spørsmålet denne oppgaven søker å besvare er om det finnes *objektive begrensninger* i daglig leders legitimasjon etter asl. § 6-33.

Den overordnede problemstillingen er dermed om det finnes myndighetsoverskridelser fra daglig leder hvor det ikke kan inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33, selv om det foreligger god tro. Et sentralt spørsmål er om daglig leders legitimasjon er begrenset til disposisjoner innenfor den «daglige ledelse» eller om den er ubegrenset.

---

⁵ Bråthen (2017)a s. 193.

1.3 Avgrensinger og presiseringer

Jeg vil avgrense problemstillingen mot noen relaterte emner eller emner som står i naturlig sammenheng med problemstillingen. Det avgrenses mot 1) objektive begrensninger i legitimasjonsvirkningene for styret og firmategner, 2) representasjon etter reglene om prokura og avtaleloven, 3) reglene om legitimasjonsvirkninger i allmennaksjeloven,⁶ 4) regler om ulovfestet representasjon ved kombinasjons- og toleransefullmakt og 5) representasjon på annet enn formuerettens område.

Det er daglig leders representasjonsrett, myndighetsoverskridelse og legitimasjonsvirkninger etter asl. §§ 6-32 og 6-33 som primært vil være gjenstand for behandling i oppgaven. Likevel er spørsmålet om myndighetsoverskridelse og legitimasjonsvirkninger også et sentralt spørsmål for selskapsrepresentantene styret og fullmektig, jf. asl. §§ 6-30 og 6-31. Mye av rettskildematerialet om legitimasjon etter asl. § 6-33 er ikke spesifikt for daglig leder, men vil ofte omhandle objektive begrensninger i legitimasjonsvirkninger som følge av myndighetsoverskridelse for samtlige selskapsrepresentanter etter aksjeloven. Legitimasjonsspørsmål for de øvrige selskapsrepresentantene etter aksjeloven vil derfor i noen grad bli omtalt. Det vil allikevel ikke bli gitt noen helhetlig fremstilling av temaet for de øvrige selskapsorganene.

Aksjelovens legitimasjonsregler kan suppleres med fullmakter etter flere andre regelsett.

Prokura er en lovbestemt fullmakt til å forplikte selskapet. Prokuristens kompetanse er vid, jf. prokuraloven § 1.⁷ Vedkommende kan ikke uten uttrykkelig fullmakt overdra bestemte formuesgoder eller opptre på selskapets vegne i søksmål. Til sammenligning er firmategningsrett etter asl. §§ 6-30 og 6-31 en videre kompetanse til å forplikte selskapet enn prokura.

Avtalelovens fullmaktsregler kan også ha stor betydning for aksjeselskapers avtaleinngåelser. F. eks. kan daglig leder få utvidet kompetanse til å forplikte selskapet i medhold av skriftlig fullmakt etter avtl. § 16. I tillegg kan tredjemenn som ikke er selskapsorganer få fullmakt i medhold av avtaleloven til å representere selskapet i enkelttilfeller. Noen ansatte, typisk selgere, vil også ha en stillingsfullmakt til å inngå avtaler på vegne av selskapet etter avtl. § 10.

---

⁶ Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven – asal.).

⁷ Lov 21. juni 1985 nr. 80 om prokura (prokuraloven – prokl.).

Foruten lovbestemte fullmaktsregler kan også daglig leder i enkelte tilfeller anses for å representere selskapet etter ulovfestede kombinasjons- eller toleransefullmakter.⁸ Det sentrale ved denne formen for fullmakt er at det organet som faktisk har kompetanse til å inngå avtalen hos prinsipalen må ha opptrådt på en måte som gir tredjemann berettigede forventninger om at daglig leder hadde kompetanse til å inngå den aktuelle avtalen.⁹ I likhet med asl. § 6-33 vil dermed de ulovfestede fullmaktstypene kunne lede til avtalebinding som følge av selskapsrepresentantens legitimasjon.

Reglene om prokura, avtalelovens fullmaktsregler og ulovfestede fullmaktstyper er viktige for mange aksjeselskapers avtaleinngåelser, men de vil ikke bli behandlet av hensyn til oppgavens omfang.

Representasjonsreglene i asal. §§ 6-30 til 6-33 er identiske med tilsvarende regler i aksjeloven. Forskjellen på lovene er i hovedsak at allmennaksjeloven inneholder regelsett som har til formål å beskytte investorer med begrenset innsikt i selskapets forhold.¹⁰ En selvstendig redegjørelse for legitimasjonsreglene i allmennaksjeloven ville derfor i stor grad bli sammenfallende med redegjørelsen etter aksjeloven. Allmennaksjeloven blir dermed ikke behandlet i denne oppgaven. Redegjørelsen for aksjelovens regler vil på bakgrunn av det overnevnte i stor grad være relevant for tilsvarende regler i allmennaksjeloven.

Reglene om representasjon i aksjeloven kapittel 6 er etter ordlyden ikke begrenset til formuerettslig representasjon. Loven har ingen begrensninger med hensyn til arten av representasjon.¹¹ Prosessrettslig og strafferettslig representasjon er i stor utstrekning spesialregulert i annen lovgivning, og en redegjørelse for legitimasjonsspørsmål vil ikke være like relevant for disse typene representasjon. I tillegg vil det bli for omfattende innenfor rammen av denne oppgaven.

Rettsvirkningene av at en avtale er forpliktende eller ugyldig etter asl. § 6-33 vil av plasshensyn heller ikke bli inngående behandlet.

1.4 Rettskildebildet og metode

Aksjeselskapsretten er et lovsstudium.¹² Med dette menes det at rettsreglene som gjelder for aksjeselskaper i all hovedsak er lovfestet. Aksjeloven med dens omfattende forarbeider og tilhørende rettspraksis er de sentrale rettskildene på området. Aksjeloven fungerer som en

---

⁸ Se Rt. 2011 s. 410 og HR-2016-476-A.

⁹ HR-2016-476-A avsnitt 71.

¹⁰ Woxholth (2014) s. 40.

¹¹ Bråthen (2017)b, merknad til asl. § 6-30.

¹² Woxholth (2014) s. 23

slags «forvaltningslov» på privatrettens område. Den er styrende for store deler av organiseringen av næringslivet. Utviklingen av EØS-regelverk gjør at aksjeloven stadig oppdateres og endres.

Dagens aksjelov, lov om aksjeselskaper av 13. juni 1997, avløste forrige aksjelov fra 1976.¹³ Aksjeloven § 6-33 viderefører tidligere asl. § 8-15. I tillegg har den nåværende bestemmelsen bakgrunn i EUs første selskapsdirektiv artikkel 9.¹⁴ Kilder knyttet til både tidligere aksjelov og EØS-retten vil dermed kunne ha relevans for tolkningen av dagens § 6-33.

Forarbeidshistorikken til asl. § 6-33 er noe komplisert. Bestemmelsen har i realiteten tre sett med forarbeider. Det er nødvendig med en oversikt over lovgivningsprosessen for å kunne redegjøre for gjeldende rett.

Først ble det igangsatt et arbeid med ny aksjelov som resulterte i utredningen i NOU 1992: 29. Aksjelovgruppens utredning ble fulgt opp i Ot.prp. nr. 36 (1993–1994) av Justisdepartementet og videre Innst.O. nr. 45 (1994-1995) av Justiskomiteen. Forslaget til ny aksjelov innebar at aksjeselskaper og allmennaksjeselskaper skulle reguleres i en og samme lov. Stortinget ønsket heller at det skulle utarbeides to lover ulike lover for de to selskapsformene. Forslaget ble derfor sendt tilbake til regjeringen.¹⁵ I tillegg hadde EØS-avtalen trådt i kraft i mellomtiden. Dette gjorde at Odelstingets vedtak inneholdt to elementer:¹⁶ 1) regjeringen ble bedt om å tilpasse dagjeldende aksjeselskapslov til EØS-avtalen i påvente av ny aksjelov, og 2) regjeringen ble bedt om å legge frem forslag til to nye aksjelover.

Resultatet ble to nye forarbeidsspor. For det første kom det en endringslov¹⁷ med tilhørende forarbeider til aksjeloven 1976 § 8-15 som en konsekvens av midlertid EØS-tilpasning. Det sentrale forarbeidet fra denne prosessen er Ot.prp. nr. 4 (1995–1996).¹⁸ For det andre kom det etterhvert ny aksjelov § 6-33 i 1997 med et nytt sett med forarbeider. De sentrale forarbeidene er NOU 1996: 3, Ot.prp. nr. 23 (1996-1997) og Innst.O. nr. 80 (1996-1997). Utfordringen for rettsanvenderen er at synet på hva som skulle være gjeldende rett i aksjeloven § 6-33 gradvis utviklet seg i de nye forarbeidene. Samtidig har man dermed mulighet til å kontinuerlig se hvilke tanker og avveininger lovgiver har gjort underveis i prosessen.

---

¹³ Lov av 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper (aksjeloven).

¹⁴ Dir. 68/151/EØF.

¹⁵ Bråthen (1996) s. 244–245.

¹⁶ Ot.prp. nr. 4 (1995–1996) s. 6.

¹⁷ Lov av 22. desember 1995 nr. 80 om endringer i lov om aksjeselskaper (EØS-tilpasning) (endringslov til aksjeloven).

¹⁸ Proposisjonen ble fulgt opp i Innst.O. nr. 23 (1995–1996).

I denne oppgaven er det en metodisk utfordring at de mest sentrale rettskildene for problemstillingen ikke omhandler daglig leders myndighetsoverskridelse. Et sentralt spørsmål er dermed i hvilken grad løsningene kildene gir anvisning på er overførbare til situasjonen med daglig leder.

For eksempel finnes det lite rettspraksis som omhandler objektive begrensninger i daglig leders legitimasjon etter asl. § 6-33. Spørsmålet er ikke eksplisitt diskutert eller avgjort i noen avgjørelser fra Høyesterett. En sentral avgjørelse i denne oppgaven vil være *Inkognitogaten* (Rt. 2015 s. 600). Denne avgjørelsen omhandler i korte trekk en disposisjon fra styret uten nødvendig generalforsamlingsvedtak og spørsmålet om det kan inntre legitimasjonsvirkninger for slike myndighetsoverskridelser. *Inkognitogatens* overføringsverdi vil bli inngående diskutert.

Temaet og problemstillingen er også behandlet i juridisk teori. Men også her er det slik at uttalelsene ikke alltid omhandler problemstillingen for daglig leder. Et interessant trekk ved utviklingen av ulike forfatteres standpunkter er hvordan avgjørelsen i *Inkognitogaten* (Rt. 2015 s. 600) har påvirket standpunktet til en del av teoretikere i spørsmålet om overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et annet selskapsorgan.

1.5 Begrepsbruk

Det sentrale begrepsparet for problemstillingen oppgaven omhandler er begrepene *rett* og *legitimasjon*. Disse begrepene trenger en nærmere avklaring. Begrepene brukes i situasjoner hvor en fullmektig inngår avtaler på vegne av en fullmaktsgiver overfor en tredjemann. Innenfor aksjeselskapsretten er fullmaktene i utgangspunktet gitt til selskapsrepresentantene i medhold av aksjeloven kapittel 6.

Med *rett* menes den materielle kompetansen eller myndigheten representanten faktisk har til å inngå avtaler på selskapets vegne. Selskapsrepresentantene har i medhold av bestemmelser i aksjeloven kompetanse til å fatte visse beslutninger på vegne av selskapet. Denne kan kalles selskapsorganets *beslutningskompetanse*. I tillegg er noen selskapsorganer tildelt en fullmakt til å representere selskapet utad. For daglig leders tilfelle er dette stillingsfullmakten i asl. § 6-32. Dette kan kalles organets *representasjonskompetanse*. Selskapsorganet har altså kompetanse knyttet til ulike sider av avtaleinngåelsen.¹⁹ Daglig leders myndighet kan i det konkrete tilfellet bli begrenset av styret eller generalforsamlingen gjennom vedtak om at den aktuelle disposisjonen må treffes av styret eller at det vedtektsfestede selskapsformålet innskrenker daglig leders myndighet for visse disposisjonstyper.

---

¹⁹ Wold Sund (2016) s. 68.

Begrepene normalkompetanse og konkret kompetanse er også sentrale i tilknytning til selskapsorganenes rett. For daglig leders vedkommende er *normalkompetansen* den myndigheten daglig leder i utgangspunktet har i medhold av aksjeloven § 6-32. Daglig leders *konkrete kompetanse* er den myndigheten som følger av de nærmere omstendighetene i den aktuelle situasjonen.²⁰ Den konkrete kompetansen er dermed den myndigheten daglig leder står igjen med etter at normalkompetansen er begrenset gjennom vedtekter, instruks eller vedtak. Ved avtaleinngåelsen vil den konkrete kompetansen utgjøre daglig leders rett eller myndighet.

Legitimasjon er den kompetansen representanten virker å ha overfor tredjemann.²¹ Selskapsrepresentantens lovbestemte kompetanse kan imidlertid, som tidligere nevnt i det konkrete tilfellet, være begrenset gjennom vedtak, instruks eller vedtekter. Men dette er ikke nødvendigvis synlig for den som skal inngå en avtale med selskapet. Representanten har dermed et «ytre skinn av rett» som i enkelte tilfeller kan strekke lenger enn den underliggende myndigheten i det konkrete tilfellet.

Aksjeloven § 6-33 oppstiller en regel som gjør at selskapet kan bli bundet av en avtale selv om selskapsrepresentanten gikk lenger enn vedkommende i det konkrete tilfellet hadde myndighet til. I situasjoner der representanten har handlet i strid med sin interne rett, men selskapet til tross for dette blir bundet, inntreer det *legitimasjonsvirkninger*. De fleste rettsregler som binder fullmaktsgiver som følge av legitimasjonsvirkninger har som et sentralt vilkår at medkontrahenten er i god tro vedrørende fullmektigens kompetanse.

Problemstillingen denne oppgaven søker å besvare er som nevnt om det er noen begrensninger i hvilken type *rett* som kan bli overskredet for at det skal kunne inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33.

1.6 Hensyn

I det følgende vil jeg redegjøre for hvilke interesser og hensyn legitimasjonsregelen i asl. § 6-33 søker å ivareta. De ulike hensynene vil gjøre seg gjeldende med ulik styrke for forskjellige typer myndighetsoverskridelse, og det er dermed sentralt å ha hensynene i bakhodet ved drøftelsen av om det finnes objektive begrensninger i daglig leders legitimasjon.

Formålet til asl. § 6-33 fremgår ikke uttrykkelig i ordlyden eller forarbeidene.

---

²⁰ Wold Sund (2016) s. 68.

²¹ Meyer-Myklestad (2012) s. 346.

Aksjeloven § 6-33 søker å ivareta to grunnleggende motstridende interesser.²² Selskapet er avhengig av representasjon for å inngå avtaler. På den ene siden vil selskapet ha et behov for vern mot at representanten misbruker sin myndighet til å inngå avtaler selskapet ikke ønsker å være bundet av. Det er derfor nødvendig for selskapet å kunne avgrense representantens myndighet på en effektiv måte.²³

På den andre siden har medkontrahenten behov for å kunne gå ut i fra at selskapets representant faktisk har den myndigheten han tilsynelatende har etter aksjeloven. Medkontrahenten må med andre ord kunne stole på representantens legitimasjon. Dette er nødvendig for å sikre en viss effektivitet i næringslivet – alternativet til at medkontrahenten stoler på representantens legitimasjon er at man fremlegger en eksplisitt fullmakt for enhver disposisjon. Dette ville blitt for tidkrevende og tungvint. Særlig gjelder dette for daglig leder, som ordinært inngår et betydelig antall avtaler på vegne av selskapet, men hvor hver avtale isolert sett ofte kan være av liten betydning for selskapet.

Det grunnleggende spørsmålet ved myndighetsoverskridelse er dermed hvem som er nærmest til å bære risikoen der hvor selskapsrepresentanten har gått ut over sin rett.²⁴

*Publisitetshensynet*²⁵ er også et sentralt hensyn i spørsmålet om legitimasjonsvirkninger ved myndighetsoverskridelse. Dette knytter seg til hvor synlig kompetansegrensen er for medkontrahenten. Dersom det for medkontrahenten er forholdsvis enkelt å avgjøre hvorvidt representanten har gått ut over sin myndighet, vil medkontrahentens interesse i å stole på legitimasjonen være mindre beskyttelsesverdig. Dette beror for det første på hvor klart uttrykt representantens myndighet er i aksjeloven. Der hvor representantens myndighet etter loven er skjønnsmessig formulert og vanskelig å vurdere fra sak til sak, vil det være større grunn til å beskytte medkontrahentens forventninger til representantens legitimasjon. For det andre vil myndighetsreguleringer som fremgår lovregler være mer tilgjengelig enn de som måtte fremgå av intern instruks som ikke er offentliggjort. Dette taler for at overskridelse av myndighetsreguleringer som ikke er offentlig tilgjengelig er mer beskyttelsesverdig ved legitimasjonsvirkninger.²⁶

Helt umiddelbart vil det kanskje være nærliggende å tenke at publisitetshensynet tilsier at skjønnsmessige angivelser av selskapsorganets myndighet bør unngås. Klart formulerte myndighetsregler i aksjeloven vil sikre forutsigbarhet og forutberegnelighet i omsetningslivet. Samtidig vil omsetningslivet også ha behov for en viss grad av fleksibilitet og effektivitet som

---

²² Woxholth (2018)b s. 248.

²³ Wold Sund (2016) s. 68.

²⁴ Wold Sund (2016) s. 68.

²⁵ Wold Sund (2016) s. 68.

²⁶ Hoel Lie (2011) s. 20.

ikke er forenlig med helt klart avgrensede myndighetsregler. Denne usikkerheten nødvendiggjør dermed en legitimasjonsregel. Wold Sund tar til orde for at publisitetshensynet ved legitimasjonsspørsmålet på denne bakgrunn med tyngde taler for en «forskjellsbehandling av overskridelse av myndighet som etter klare lovbestemmelser eksklusivt er tillagt et organ, og overskridelse av myndighet som er tillagt et organ ved lov, men hvor myndigheten kan delegeres eller tilpasses».²⁷

Notoritetshensynet vil også være relevant ved myndighetsoverskridelser. Ved klart angitt myndighet vil det med stor grad av sikkerhet i ettertid kunne fastslås hvor grensene for representantens myndighet gikk. Det er da mindre fare for at selskapet i etterkant kan dikte opp begrensninger i representantens myndighet. Denne risikoen er større ved skjønnsmessig angitt myndighet. Notoritetshensynet tilsier dermed at medkontrahenten har et større behov for vern der myndigheten er skjønnsmessig angitt.²⁸

Prevensjonshensynet er også et relevant hensyn ved spørsmålet om legitimasjonsvirkninger. Det vil være av betydning i hvor stor utstrekning selskapet kan føre kontroll med og begrense at selskapsrepresentanten ikke overskrider sin myndighet. Desto større kontroll selskapet har over daglig leders legitimasjon, desto større grunn er det til at det skal inntre legitimasjonsvirkninger der hvor selskapet ikke har benyttet seg av kontrollmulighetene.²⁹

1.7 Den videre fremstillingen

Oppgavens problemstilling inngår som et ledd i vurderingen etter asl. § 6-33 av om et selskap er bundet ved representantens myndighetsoverskridelse. I kapittel 2 vil jeg redegjøre for selskapsorganenes kompetanse eller *rett*. Denne redegjørelsen er nødvendig fordi det må foreligge myndighetsoverskridelse for at det i det hele tatt skal være aktuelt å vurdere legitimasjonsvirkninger etter aksjeloven § 6-33. Daglig leders myndighetsoverskridelse vil nødvendigvis innebære at myndigheten egentlig tilhørte styret eller generalforsamlingen. Redegjørelsen vil derfor også omfatte myndigheten til styret og generalforsamlingen for å sette daglig leders myndighetsoverskridelse i sammenheng.

I kapittel 3 vil jeg videre redegjøre for de øvrige vilkårene for legitimasjonsvirkninger i asl. § 6-33. Dette er nødvendig for å kunne se helheten og den praktiske betydningen av spørsmålet om objektive begrensninger i daglig leders legitimasjon.

---

²⁷ Wold Sund (2016) s. 70.

²⁸ Hoel Lie (2011) s. 20.

²⁹ Wold Sund (2016) s. 70.

Kapittel 4 omhandler legitimasjonsvirkninger ved ulike typer myndighetsoverskridelser fra daglig leder. Først behandles to relativt avklarte problemstillinger: overskridelse av konkret kompetanse og disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet *utenfor* aksjeloven. Dette vil myndighetsoverskridelser som er mer interessante for oppgavens hovedproblemstilling behandles fra pkt. 4.4 til pkt. 4.8. Dette er spørsmålet om objektive begrensninger i daglig leders myndighet ved 1) disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet *i* aksjeloven, 2) overskridelse av normalkompetanse og 3) overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et annet selskapsorgan ved lov.

2 Selskapsorganenes kompetanse

2.1 Om organenes kompetanse

I dette kapitlet vil det redegjøres for aksjelovens hovedregler om generalforsamlingens, styrets og daglig leders myndighet. For at det skal kunne inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 må det foreligge en overskridelse av myndighet – i motsatt tilfelle ligger avtalen innenfor det representanten har rett til overfor selskapet.

Hovedreglene om selskapsorganenes kompetanse er gitt i kapittel 5 og 6 i aksjeloven. Etter disse bestemmelsene fremgår det hvilke selskapsorganer som kan fatte de ulike beslutningene. Det redegjøres nærmere for kompetansereglene for hvert enkelt selskapsorgan under pkt. 2.2-2.4. Etersom oppgaven omhandler daglig leders kompetanse vil denne bli behandlet i mer detalj enn de øvrige selskapsorganene.

Den myndigheten selskapsorganet har etter disse lovbestemmelsene kan begrenses på flere måter. For det første kan myndigheten begrenses gjennom selskapets vedtekter, f. eks. det vedtektsfestede formålet. For det andre kan overordnet organ begrense myndigheten gjennom instruks.

Proessen med å fastlegge om en disposisjon ligger innenfor et selskapsorgans myndighet er dermed to-trinnet. Først må det fastlegges hvilken kompetanse selskapsorganet i utgangspunktet har etter loven eller representantens *normalkompetanse*³⁰ Dersom disposisjonen ligger innenfor normalkompetansen til selskapsorganet, må det vurderes om denne kompetansen i det konkrete tilfellet er begrenset gjennom vedtak eller instruks fra overordnet organ eller gjennom vedtektene.

---

³⁰ Se pkt. 1.5.

Ligger disposisjonen innenfor representantens kompetanse er det ingen myndighetsoverskridelse som gjør at det er nødvendig med legitimasjonvirkninger etter asl. § 6-33. Selskapet er da forpliktet overfor medkontrahenten.

I det følgende vil det redegjøres kort for selskapsorganenes beslutningskompetanse og representasjonskompetanse.

2.2 Generalforsamlingen

Generalforsamlingen er selskapets øverste organ. Dette følger av asl. § 5-1, hvor det fremgår at aksjeeierne utøver den øverste myndigheten i selskapet gjennom generalforsamlingen. I dette ligger det at generalforsamlingen kan treffe vedtak i alle selskapsaker, med mindre annet er fastsatt i lov.³¹ Som utgangspunkt og hovedregel har dermed generalforsamlingen instruksjons- og omgjøringsrett overfor styret og daglig leder.³²

Enkelte beslutninger skal fattes på den ordinære generalforsamlingen. I tillegg til vedtektsfestede beslutninger, må årsregnskapet, årsberetning og beslutning om utbytte godkjennes, jf. asl. § 5-5 (2).

Selskapets vedtektsfestede formål utgjør imidlertid en skranke for det ordinære generalforsamlingsflertallets myndighet.³³ De fleste selskaper har som regel som formål å generere overskudd for aksjonærene. Selskapsformålet er imidlertid arten av virksomheten, nemlig hvordan pengene skal tjenes.³⁴ Det beskytter dermed aksjonærene, og spesielt mindretallsaksjonærer, mot at selskapet endrer måten det skal tjene penger på. Generalforsamlingen kan imidlertid endre selskapsformålet ved vedtektsendring, jf. asl. § 5-18.

Generalforsamlingen har etter aksjeloven ingen representasjonsrett på vegne av selskapet. Det vil si at generalforsamlingen ikke på egen hånd kan inngå avtaler. Dette har sammenheng med at generalforsamlingen fungerer som forumet for eiernes kontroll av selskapet. Det kan være et stort antall aksjeeiere, eierstrukturene kan være kompliserte og generalforsamlingen kan møtes så sjeldent som en gang i året. Derfor er ikke særlig praktisk at generalforsamlingen skal ha representasjonsrett. Selskapet er dermed avhengig av representasjon fra mer «aktive» organer som styret og daglig leder.

---

³¹ Aarbakke (2017) s. 329.

³² Meyer-Myklestad (2012) s. 348.

³³ Woxholth (2018)a s. 65.

³⁴ Woxholth (2018)a s. 64.

Det finnes også regler i aksjeloven som bestemmer at generalforsamlingen må godkjenne eller fatte vedtak ved visse disposisjonen. Eksempler på slike bestemmelser er regelen om fusjon i asl. § 13-3 (2) og beslutning om kapitalforhøyelse i asl. § 10-1 (1). Regler hvor myndigheten er eksklusivt tillagt et selskapsorgan er eksempler på aksjelovens preseptoriske funksjonsfordeling. Myndigheten kan ikke delegeres. Beslutningens gyldighet er avhengig av generalforsamlingens godkjennelse. Dersom de øvrige selskapsrepresentantene inngår avtaler som etter aksjeloven må godkjennes av generalforsamlingen eller som hvor det kreves etterfølgende vedtak, uten at dette foreligger, står man overfor en myndighetsoverskridelse.

2.3 Styret

Selv om aksjeeierne ved generalforsamlingen utøver den øverste myndigheten i selskapet, er ikke generalforsamlingen en del av selskapets ledelse. Dette følger av kapitteloverskriften i kapittel 6 i aksjeloven. Styret er imidlertid en del av selskapsledelsen. Det er obligatorisk å ha et styre i alle aksjeselskaper, jf. asl. § 6-1. Styret velges ordinært av generalforsamlingen, jf. asl. § 6-3 (1).

Oppsummert er styrets ansvar tredelt: styret har et *forvaltningsansvar*, *tilsynsansvar* og et *opplysningsansvar*. Tilsyns- og rapporteringsansvaret går i hovedsak ut på å følge med på selskapets virksomhet og rapportere dette videre til generalforsamlingen.

Styrets interne vedtaksmyndighet er en del av forvaltningsansvaret. Det fremgår av asl. § 6-12 (1) at «forvaltningen av selskapet hører under styret». Formuleringen «forvaltningen» må forstås vidt. Styret har det overordnede ansvaret for å lede selskapet. Internt i selskapet er styrets myndighet i prinsippet kun begrenset av generalforsamlingens og eventuelt bedriftsforsamlingens eksklusive myndighet.³⁵ I norsk rett gjelder det ikke noen alminnelig, ulovfestet plikt til å forelegge saker av stor viktighet for generalforsamlingen.³⁶

I tillegg til at styret må sørge for at virksomheten drives innenfor rammene som følger av aksjeloven, må styret også påse at det drives innenfor andre lovpålagte plikter, vedtekter, instruksjoner og vedtak fra generalforsamlingen. Det vedtektsfestede selskapsformålet er en sentral skranke for styrets kompetanse. Det finnes også et betydelig antall lover ut over aksjeloven som pålegger plikter, som f. eks. skatte- og arbeidsmiljølovgivning.

Innenfor rammene av lov og vedtekter kan det også være at styret må avveie motstridende hensyn ved sine beslutninger. Utgangspunktet er da at forvaltningen av selskapets verdier skal

---

³⁵ Bråthen (2017)a s. 169.

³⁶ Bråthen (2017)b, merknad til asl. § 6-14 (1).

skje i samsvar med selskapsinteressen.³⁷ Hva som inngår i «selskapsinteressen» er ikke klart definert. Men sentrale elementer er at aksjonærene skal få størst mulig avkastning på sin investering.³⁸

Regler i aksjeloven som tillegger styret spesielle oppgaver eller myndighet ut over forvaltningsansvaret i asl. § 6-12 (1) vil ikke bli redegjort nærmere for.

Det gjelder flere formkrav at styret skal kunne treffe en beslutning. For beslutningsdyktighet gjelder det et krav om at mer enn halvparten av styremedlemmene må være tilstede eller deltar i styrebehandlingen for å treffe en beslutning, jf. asl. § 6-24 (1). I tillegg må alle styremedlemmene ha blitt gitt anledning til å delta i behandlingen av saken, jf. asl. § 6-24 (2). Selve beslutningen må fattes med ordinært flertall, jf. asl. § 6-24.

For styrets representasjonsmyndighet er utgangspunktet i asl. § 6-30 at styret representerer selskapet utad og «tegner dets firma». Formuleringen «tegner dets firma» gir uttrykk for styrets signaturrett. I og med at selskapet er avhengige av fysiske personer til å representere det utad, signerer styret som om det er selskapet.³⁹ Styrets vide forvaltningsmyndighet etter asl. § 6-12 (1) gjør at styrets representasjonsrett etter asl. § 6-30 er meget vidtrekkende. Svakheten ved styret som selskapsrepresentant er imidlertid at det er et «tregt» organ. I dette ligger at alle styremedlemmene ofte ikke er ansatte i selskapet, og styret er dermed ikke på daglig basis tilgjengelig for å fatte avgjørelser om den daglige driften av et selskap. Det kan i tillegg ta tid å få et vedtak fra et flertall i et beslutningsdyktig styre. Behovet for raskere og mer fleksibel beslutningstaking og representasjon gjør det hensiktsmessig å ha en daglig leder.

2.4 Daglig leder

Daglig leder står for den «daglige ledelse» av selskapets virksomhet, jf. asl. § 6-14 (1). I likhet med styret, er daglig leders myndighet begrenset av generalforsamlingens eksklusive myndighet, lov og vedtekter. I tillegg må daglig leder følge de retningslinjer og pålegg styret har gitt, jf. asl. § 6-14 (1). Styret har dermed overlappende myndighet med daglig leder.

Den «daglige ledelse» er definert i asl. § 6-14 (2). Det fremgår av bestemmelsen at den daglige ledelse ikke omfatter saker som etter selskapets forhold er av «uvanlig art eller stor betydning». Den daglige ledelse er dermed etter ordlyden negativt avgrenset. Det er to ulike skjønsmessige kriterier for å avgjøre hvorvidt en disposisjon er utenfor daglig leders

---

³⁷ Jf. NOU 1996: 3 s. 38.

³⁸ Aarbakke mfl. (2017) s. 506.

³⁹ Bråthen (2017)b, merknad til asl. § 6-30.

kompetanse. Formuleringen «eller» tilsier at kriteriene er alternative – det er tilstrekkelig at et av vilkårene er oppfylt for at en avgjørelse ikke omfattes av den daglige ledelse.

En naturlig språklig forståelse av formuleringen «uvanlig art» tilsier at avgjørelser og disposisjoner som innholdsmessig ikke er en del av selskapets ordinære virksomhet ikke omfattes av daglig leders myndighet. Hva som er av uvanlig art, må blant annet vurderes ut i fra selskapets ordinære drift sett i lys av størrelsen på selskapet, virksomhetens omfang og virksomhetens art.⁴⁰ Ethvert selskap vil måtte gjøre disposisjoner som ikke direkte er knyttet til den vedtektsfestede hovedvirksomheten. Som eksempel vil en bruktbilforhandler primært selge og kjøpe brukte biler – samtidig har forhandleren bruk for printer. Slike disposisjoner vil klart nok være av en annen art enn hovedvirksomheten, men det vil langt i fra være en uvanlig disposisjon for en bedrift.

Videre følger det av ordlyden i aksjeloven § 6-14 (1) at en disposisjonen faller utenfor daglig leders myndighet dersom den er av «stor betydning». Ordlyden gir ingen nærmere veiledning for hvor store konsekvenser en disposisjon må ha for å være utenfor daglig leders myndighet. Selskapets størrelse vil naturlig nok være et viktig moment i vurderingen. En disposisjonen som knapt merkes i et stort selskap, vil kunne velte økonomien i et mindre selskap. Beslutninger om selskapets organisering av virksomheten kan ofte være av stor betydning.

Hva som er av stor betydning og uvanlig art må vurderes konkret, jf. Rt. 1999 s. 353. I denne avgjørelsen hadde daglig leder i selskapet HTS påtatt seg betalingsansvar for vareinnkjøpet til søsterselskapet HTS Sport. Høyesterett kom til at daglig leders kompetanse etter daværende aksjelov § 8-7, nå asl. § 6-14 (2), «avhenger av selskapets stilling og de konkrete omstendigheter for øvrig» (s. 362). Videre ble det i den forbindelse uttalt at «det å pådra et selskap et betalingsansvar for et annet selskaps innkjøp, vil nok regelmessig være en disposisjon som faller utenfor daglig leders myndighet» (s. 362). Her kom retten imidlertid til at betalingstilsagnene ikke lå utenfor daglig leders myndighet. Det ble lagt vekt på at tilsagnene ble gitt i sammenheng med at begge søsterselskapene forhandlet om leveranser. I tillegg var det et omfattende mellomregnskap mellom søsterselskapene og HTS Sport hadde stilt omfattende pantsettelse for sine forpliktelser overfor HTS.

På bakgrunn av Rt. 1999 s. 353 må det kunne sies at det vanligvis vil falle utenfor den daglige ledelse å påta selskapet betalingsansvar for et annet selskaps innkjøp. Men igjen kan konkrete omstendigheter modifisere dette utgangspunktet. Dommens rekkevidde er derfor begrenset - det må foretas selvstendige vurderinger i ethvert tilfelle hvor daglig leder pådrar selskapet betalingsforpliktelser på vegne av andre selskaper.

---

⁴⁰ Bråthen (2017)b, merknad til asl. § 6-14 (2).

I Rt. 1999 s. 330 kom retten til at en garantistillelse for en aksjonærs lån skulle vært styrebehandlet. Denne saken omhandlet spørsmålet om krav om innløsning av fra en aksjonær, jf. asl. §§ 4-24 og 16-19. Ved vurdering av om de øvrige aksjonærer hadde misbrukt sin myndighet ved tapping av selskapet, uttalte retten at «[g]arantistillelsen for brødrene Tappers boliglån skulle ha vært styrebehandlet» (s. 340). Selv om saken ikke omhandler spørsmål om avtalebinding som følge av myndighetsoverskridelse gis det en indikasjon på at garantistillelse for aksjonærs lån ligger utenfor daglig leders myndighet etter asl. § 6-14 (2).

I LH-2018-43258 ble det ansett å ligge innenfor myndigheten til en daglig leder i et eiendomsutviklingsselskap å vederlagsfritt overføre et mindre areal til et annet eiendomsselskap. Retten kom til at disposisjonen ikke var av «stor betydning» på bakgrunn av at de aktuelle arealene var små, det var arealer i sjøen som måtte fylles igjen, utvikling av arealene av mottakerselskapet var positivt for begge parter og eiendomsselskapet hadde begrensede muligheter til å selv utvikle arealene. I tillegg var ikke avtalen av «uvanlig art», tatt i betraktning at selskapets formål var eiendomsutvikling. Dommen viser at selv disposisjoner over selskapets faste eiendom etter forholdene kan omfattes av daglig leders kompetanse.

Videre vil asl. § 6-14 (3) kunne være bestemmende for daglig leders kompetanse. Av denne bestemmelsen fremgår det at daglig leder «kan ellers avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i det enkelte tilfellet» eller når styrets beslutning «ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for selskapet». For det første gis daglig leder myndighet til å avgjøre en sak etter fullmakt fra styret i for den enkelte disposisjon. For det andre kan daglig leder avgjøre en sak «når styrets beslutning ikke kan avvendes uten vesentlig ulempe for selskapet». Ordlyden tilsier at det må foretas en konkret vurdering av hvilke følger en forsinkelse vil kunne få for selskapet sett opp i mot styrets behov for å behandle viktige saker.

Sammenfatningsvis må daglig leders myndighet etter aksjeloven vurderes konkret fra sak til sak. Det er vanskelig å trekke en absolutt grense for myndigheten. I tillegg til utfordringene med å fastslå daglig leders normalkompetanse etter loven, kan daglig leders konkrete kompetanse være begrenset av styrevedtak, instruks eller vedtekter. Dette kompliserer vurderingen av hva daglig leder i hver enkelt sak har myndighet til ytterligere.

Daglig leders representasjonsrett følger av aksjeloven § 6-32, hvor daglig leder representerer selskapet utad innenfor den daglige ledelse. I tillegg til representasjonsretten som følger av aksjeloven kan daglig leders myndighet bli supplert avtalelovens fullmaktsregler og av ulovfestede representasjonsregler. Dette vil som nevnt ikke bli behandlet ytterligere.

3 Legitimasjonsbestemmelsen i aksjeloven § 6-33

3.1 Introduksjon

Det er asl. § 6-33 som regulerer rettsforholdet mellom selskapet og medkontrahenten ved tilfeller der selskapsrepresentanten har gått ut over sin myndighet.

Det følger av asl. § 6-33 at dersom selskapsrepresentantene går ut over sin myndighet, er disposisjonen bindende for selskapet med mindre det godgjør at medkontrahenten forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet, og det ville strid med redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende.

Selv om det er myndighetsoverskridelse og legitimasjonsvirkninger som er temaet for denne oppgaven, vil det bli gitt en kort oversikt over de øvrige vilkårene for at det skal inntre legitimasjonsvirkninger etter bestemmelsen. Dette er nødvendig for å vise sammenhengen mellom eventuelle objektive begrensninger i legitimasjonsvirkningene og resten av vilkårene. Særlig er kravet om god tro vedrørende representantens myndighet viktig – dette kravet vil rent faktisk ofte gjøre at spørsmålet om objektive begrensninger i legitimasjonen ikke kommer på spissen. Det faller imidlertid utenfor denne oppgaven å gi en fullstendig redegjørelse for innholdet i kravet om god tro.

3.2 Vilkår for legitimasjonsvirkninger etter aksjeloven § 6-33

3.2.1 Innledning

Jeg vil i det videre gå nærmere inn på de enkelte vilkårene for at selskapet skal bli bundet av avtaler til tross for myndighetsoverskridelse etter asl. § 6-33.

3.2.2 Representanter og beviskrav

Det er for det første et vilkår at representasjonen er foretatt av noen som «representerer selskapet utad» etter reglene i asl. §§ 6-30 til 6-32. Det må dermed være enten styret, daglig leder eller en person som er gitt firmategningsrett som har foretatt den aktuelle disposisjonen.

For det andre må det dreie seg om en «disposisjon». Etter ordlyden omfatter dette alle slags former for løfter eller erklæringer. Det følger av *Pan Fish* (Rt. 2005 s. 268) at uttrykket omfatter både rettslige disposisjoner, som f. eks. avtaleinngåelser, og meddelelser om faktiske forhold om innholdet av et styrevedtak.

For det tredje gjelder det et krav om at selskapet må kunne «godtgjøre» at «medkontrahenten ikke forsto eller burde ha forstått at myndigheten ble overskredet». Kravet om «godtgjøring» innebærer at bevisbyrden for ond tro påligger selskapet. Etter forarbeidene er det tilstrekkelig med ordinær sannsynlighetsovervekt for at medkontrahenten ikke var i aktsom god tro.⁴¹

3.2.3 Særlig om godtro-vurderingen

Formuleringen «forsto eller burde forstått» i asl. § 6-33 tilsier at det må kunne påvises at medkontrahenten ikke var i aktsom god tro vedrørende selskapsrepresentantens myndighet til å foreta den aktuelle disposisjonen.

Medkontrahenten kan ved denne vurderingen være i rettslig og faktisk villfarelse. Rettslig villfarelse foreligger der hvor medkontrahenten tar feil av rettsreglene som regulerer selskapsrepresentantens myndighet. Et eksempel på slik villfarelse er der hvor medkontrahenten ikke har satt seg inn i at f. eks. beslutning om kapitalforhøyelse krever generalforsamlingens samtykke etter asl. § 10-1 (1). Faktisk villfarelse foreligger der hvor medkontrahenten tar feil av de konkrete faktiske omstendigheter som danner grunnlaget for en bestemt rettstilstand. Medkontrahenten kan f. eks. vite at styret må få tildelt styrefullmakt etter asl. § 10-14 (1) ved kapitalforhøyelser, men kan på bakgrunn av flere konkrete omstendigheter tro at dette var i orden selv om styret aldri fikk slik fullmakt.

Det må ved vurderingen av medkontrahentens aktsomhet tas utgangspunkt i selskapsrepresentantens vanligvis har etter loven,⁴² med andre ord selskapsrepresentantens *normalkompetanse*.

---

⁴¹ Innst. O. nr. 23 (1995-96) s. 8.

⁴² Meyer-Myklestad (2012) s. 357.

Styrevedtak og instruksjer kan begrense representantens myndighet i det konkrete tilfellet. Det følger imidlertid av *Pan Fish* (Rt. 2005 s. 268) at medkontrahenten i utgangspunktet ikke har noen undersøkelsesplikt vedrørende selskapsrepresentantens kompetanse i det konkrete tilfellet.

I *Pan Fish* legges det til grunn at det er et selskapsinternt spørsmål dersom daglig leder handler i strid med styrets vedtak eller uten nødvendig styrevedtak. I den forbindelse uttaler førstvoterende at:

«Aksjeloven bygger på den forutsetning at medkontrahenter i alminnelighet ikke skal ha noen undersøkelsesplikt, og at vedkommende skal kunne legge til grunn at forholdet innad er i orden såfremt det ikke foreligger noen særlig grunn til mistanke. Det er bare i sistnevnte tilfelle at medkontrahenten kan ha plikt til å foreta nærmere undersøkelser». (Avsnitt 39)

På bakgrunn av at aksjeloven bygger på at medkontrahenten ikke har noen undersøkelsesplikt vil begrensninger i selskapsrepresentantens *konkrete kompetanse* i henhold til styrevedtak eller instruks vanligvis ikke gjøre at medkontrahenten er i ond tro dersom han ikke er kjent med disse. Medkontrahenten kan på denne bakgrunn ordinært legge til grunn at representanten har den nødvendige myndigheten.

For medkontrahentens gode tro er foretaksregistreringsloven⁴³ § 10 (1) også viktig. Det følger av bestemmelsen at det i forhold til rettsregler som lar det være avgjørende for tredjemanns rettsstilling om denne kjente til eller ikke kjente til et forhold, anses det som er registrert i foretaksregisteret, som kommet til tredjemanns kunnskap. Begrensninger av selskapsrepresentantens myndighet i vedtektene kan imidlertid medføre at medkontrahenten ikke er i aktsom god tro. Selskapets registrerte vedtekter, jf. fregl. § 3-1 (1) nr. 1, må etter dette anses for å ha kommet til medkontrahentens kunnskap, selv om vedkommende ikke har undersøkt disse. Etter fregl. § 3-7 (3) kan det imidlertid ikke registreres annen innskrenkning i signaturretten eller retten til å forplikte foretaket pr. prokura, enn den at fullmakten må nyttes av flere i fellesskap. I forarbeidene uttales det at det ikke kan «registreres innskrenkninger for eksempel knyttet til materielle kriterier for avgjørelsens art, beløpsgrenser o.l.»⁴⁴

---

⁴³ Lov av 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven).

⁴⁴ Ot. prp. nr. 50 (1984-1985) s. 47.

Det er kun det som er registrert «etter denne lov» som regnes for å ha kommet til medkontrahentens kunnskap etter fregl. § 10 (1). Skal begrensningene i fregl. § 3-7 (3) ha noen realitet må de samtidig utgjøre en grense for hva det er adgang til å registrere av vedtekter etter fregl. § 3-1.⁴⁵ I forarbeidene uttales det at «innskrenkninger som ikke kan registreres, antagelig heller ikke kan inntas i vedtektene... Dette følger av at vedtektene skal registreres. Dersom et foretak ønsker innskrenkninger utover det som kan registreres, må dette ordnes ved intern instruks eller avtale».⁴⁶ Selskapet kan derfor ikke gjennom registrering gjøre diverse forhold bindende for tredjemann. Det er ikke meningen at foretaksregisteret skal være en felle for tredjemann som ikke undersøker registeret.⁴⁷

Selskapets vedtektsfestede formål skal registreres, jf. fregl. § 3-1, jf. asl. § 2-2 (1) nr. 4. Det vil dermed kunne utgjøre en skranke for representantens myndighet. Selv om medkontrahenten anses for å kjenne til selskapsformålet, er det ikke slik at dette også innebærer at medkontrahenten automatisk burde kjent til at disposisjonen var formålsstridig. Formålsangivelsen kan være bredt og skjønnsmessig utformet. I forarbeidene uttales det at denne vurderingen beror på omstendighetene ved transaksjonen, herunder disposisjonens formål og karakter.⁴⁸

Uaktksomhet hos medkontrahenten er mer aktuelt for de tilfellene der vedkommende har tatt feil av representantens *normalkompetanse*, altså den myndigheten selskapsorganet i utgangspunktet har etter loven. I teorien tas det til orde for at man allikevel bør skille mellom tolkningen av kompetansenormen og de grensetilfellene som går ut på å vurdere faktiske forhold vedrørende det enkelte selskap.⁴⁹ Medkontrahenten kan ha begrenset kjennskap til de nærmere forholdene i selskapet. Det er dermed vanskeligere å vurdere normalkompetansen der denne beror på en konkrete forhold i selskapet enn ved kompetansenormer hvor vurderingen er lik for ethvert selskap. Dette er f. eks. vurderingen av styrets kompetanse. Det er derfor grunn til å gi medkontrahenten større rom for feil i vurderinger som i hovedsak beror på de faktiske forhold vedrørende det enkelte selskapet,⁵⁰ som for eksempel daglig leders normalkompetanse.

---

⁴⁵ Andenæs mfl. (2016) s. 77 og 78.

⁴⁶ Ot. prp. nr. 50 (1984-1985) s. 255.

⁴⁷ Andenæs mfl. (2016) s. 78.

⁴⁸ NOU 1992: 29 s. 142.

⁴⁹ Meyer-Myklestad (2012) s. 357.

⁵⁰ Meyer-Myklestad (2012) s. 357.

I og med at daglig leders myndighet er skjønnsmessig angitt, og dermed alltid beror på forholdene i selskapet, bør medkontrahtenten innrømmes en god del skjønn ved vurdering av *normalkompetansen* til daglig leder. Det skal med andre ord en god del til for at medkontrahtenten ikke har vært i aktsom god tro ved vurderingen av daglig leders myndighet etter loven.

3.2.4 Redelighetskravet

Det følger videre av asl. § 6-33 at selskapet kan hevde seg ubundet der det vil «stride mot redelighet å gjøre disposisjonen gjeldende». Dette er ofte omtalt som redelighetskravet.

Innholdet i redelighetskravet er omdiskutert. Det er usikkert om kravet har noen selvstendig betydning ved siden av vilkåret om god tro. Kravet om god tro er etter ordlyden hva medkontrahtenten vet eller burde vite om representantens myndighet, mens formuleringen redelighet sikter til en verdimeessig bedømmelse av å gjøre disposisjonen gjeldende.

Etter ordlyden i asl. § 6-33 er redelighetskravet et selvstendig vilkår. I juridisk teori er meningene delte. Noen teoretikere tar til orde for at spørsmålet er uavklart.⁵¹ Et standpunkt er at vilkåret konsumeres av kravet om god tro – dersom man er i ond tro vil det også nødvendigvis være uredelig å gjøre avtalen gjeldende. I annen teori er det tatt til orde for at redelighetsvilkåret har en selvstendig betydning.⁵² Det kan for eksempel være at medkontrahtenten er i ond tro, men selskapet forstår eller vet om dette. I slike tilfeller ville det kunne fremstå som ganske urimelig dersom selskapet skulle kunne påberope seg den onde troen. I slike tilfeller bør det dermed i tillegg oppstilles et selvstendig redelighetsvilkår.

Konklusjonen er dermed at redelighetsvilkåret i visse tilfeller kan ha en selvstendig betydning, men dets nærmere innhold er uklart.

---

⁵¹ Woxholth (2018)b s. 254.

⁵² Bråthen (2017)b, note til asl. § 6-33 og Meyer-Myklestad (2012) s. 358.

4 Begrensninger i legitimasjonsvirkningene ved myndighetsoverskridelse

4.1 Innledning

Kapittel 4 søker direkte å besvare oppgavens problemstilling. Her begynner undersøkelsen av om det finnes noen typer myndighetsoverskridelser fra daglig leder hvor det ikke kan inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33.

Som tidligere nevnt må det foreligge en form for myndighetsoverskridelse for at det i det hele tatt skal bli aktuelt med legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33. Dette følger av formuleringen «gått ut over sin myndighet» .

En kan dermed stille spørsmålet om enhver type myndighetsoverskridelse gjør at det kan inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33. Er det i tillegg til den subjektive begrensningen i legitimasjonsvirkningene i form av god tro-kravet, mulig å oppstille en objektiv begrensning for noen typer myndighetsoverskridelse?

Det er nødvendig å skille mellom de ulike typene myndighetsoverskridelse ved vurdering av om det skal inntre legitimasjonsvirkninger.

I dette kapitlet vil det først gis en kort redegjørelse for myndighetsoverskridelser hvor det er relativt klart at asl. § 6-33 ikke får anvendelse.. Dette er for det første daglig leders disposisjoner i strid med vedtak, instruks og vedtekter, altså der daglig leders *konkrete kompetanse* er overskredet. For det andre er det disposisjoner i strid med regler *utenfor* aksjeloven som setter ytre rammer for selskapets handlefrihet.

Deretter vil jeg behandle oppgavens hovedproblemstilling. Det er tre typer myndighetsoverskridelser hvor det er mer uklart hvorvidt det kan inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33. Dette er 1) disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven 2) overskridelse av daglig leders normalkompetanse og 3) disposisjoner i strid med bestemmelser som eksklusivt legger myndigheten til et selskapsorgan.

4.2 Overskridelse av den konkrete kompetanse

Aksjeloven § 6-33 kommer klart til anvendelse i tilfeller der daglig leders myndighet er innskrenket gjennom vedtekter, instruks eller vedtak fra styret.⁵³ Dette er kjerneområdet for legitimasjonsvirkningene etter bestemmelsen.

Det er sentralt å verne medkontrahenten mot overskridelse av slik konkret myndighet. Det er ikke sikkert at begrensningene i daglig leders myndighet er synlig for medkontrahenten. Styrets vedtak eller instruks er for eksempel ikke gjort offentlig tilgjengelig eller kommunisert til medkontrahenten. Vedkommende vil dermed ikke ha noen indikasjoner på at daglig leder går ut over sin myndighet. Den aktuelle disposisjonen kan godt tenkes å være i kjernen av daglig leders normalkompetanse, slik at medkontrahenten går ut i fra at daglig leder holder seg innenfor sin kompetanse. Sammenholdt med utgangspunktet om at medkontrahenten kun har undersøkelsesplikt der det er «særlig grunn til mistanke», jf. Rt. 2005 s. 268, er behovet for legitimasjonsvirkninger stort.

Innskrenkninger av daglig leders konkrete kompetanse utgjør dermed ingen objektiv begrensning av legitimasjon etter asl. § 6-33.

4.3 Regler utenfor aksjeloven som ytre ramme for selskapets handlefrihet

Det finnes utallige lovregler som ved forbud og påbud utgjør en ramme for selskapets handlefrihet. Eksempler på slike lovregler som begrenser selskapets handlefrihet er bestemmelser om forurensning,⁵⁴ alkoholserving,⁵⁵ kjøretider i vegtrafikkloven⁵⁶ og arbeidstider i arbeidsmiljøloven.⁵⁷ Spørsmålet blir dermed om slike regler utenfor aksjeloven som begrenser selskapets handlefrihet kan utgjøre en objektiv begrensning i selskapsrepresentantenes legitimasjon etter asl. § 6-33.

Avgjørelsen i *Nimbus* (Rt. 1995 s. 46) omhandler denne situasjonen og bidrar til nærmere avklaring. Selskapet Kvernland AS hadde flere aksjonærer, blant annet investeringsselskapet Nimbus AS og privatpersonen Brudevold. Kvernland hadde en vedtektsfestet stemmerettsbegrensning for en viss andel av aksjene i selskapet. Nimbus og Brudevold inngikk en avtale om at Brudevold skulle stemme på generalforsamlingen i Kvernland i henhold til instruks fra Nimbus. Til gjengjeld forpliktet Nimbus seg til å kjøpe Brudevolds aksjepost, hvis han krevde det, til kostpris og et tillegg på 500 000 kr.

---

⁵³ Aarbakke mfl. (2017) s. 566.

⁵⁴ Lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven).

⁵⁵ Lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven).

⁵⁶ Lov av 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven).

⁵⁷ Lov av 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven).

Etter hvert ble aksjonærsammensetningen og styret i Nimbus vesentlig endret. Brudevold krevde aksjeposten i Kvernland innløst. Daglig leder innbetalte kostprisen på aksjene og et ekstra vederlag til Brudevold for å sitte med aksjeposten ut over avtalt tid, uten å underrette styret. Når styret oppdaget utbetalingene anførte de at Nimbus var ubundet av avtalen som følge av ugyldighet, og krevde restituert beløpene som var utbetalt under avtalen med Brudevold. Flertallet fant at den delen av avtalen som omhandlet stemmerettighetsbegrensningen var ugyldig da den stred mot lov og ærbarhet etter NL-5-1-2.⁵⁸ Investeringsdelen av avtalen var imidlertid ikke ugyldig på dette grunnlaget. Det utbetalte under avtalen knyttet seg kun til investeringsdelen, og det ble dermed ingen restitusjon som følge av ugyldighet etter NL-5-1-2.

Nimbus hadde i tillegg anført at avtalen var ugyldig etter aksjeloven § 8-15 (nåværende § 6-33). Anførselen fra Nimbus var at «[m]yndighetsbegrepet i § 8-15 må forstås slik at bestemmelsen i utgangspunktet rammer disposisjoner i strid med lov, ikke bare aksjeloven, og også disposisjoner i strid med alminnelig aksepterte atferdsmønstre» (side 49).

Flertallet sa seg ikke enig i denne forståelsen. Det ble uttalt at:

«Når en disposisjon ligger innenfor selskapets formål og heller ikke strider mot andre kompetansebegrensninger i selskapslovgivningen eller i vedtekter, må utgangspunktet etter mitt syn være at den forplikter selskapet. Dette må gjelde selv om avtalen inneholder et lovstridig eller på annen måte rettsstridig element. Betydningen av et slikt forhold må... avgjøres etter andre regler enn aksjeloven § 8-15. At en avtalebestemmelse som har et rettsstridig innhold kan være av en slik karakter at disposisjonen må anses å falle utenfor selskapets formål, og derved være uforpliktende for selskapet, er et annet spørsmål. Ikke enhver disposisjon som inneholder et rettsstridig element vil være ugyldig.» (side 52)

Flertallets uttalelse innebærer at regler utenfor aksjeloven som setter rammer for selskapets handlefrihet ikke utgjør en objektiv begrensning selskapsrepresentantens legitimasjon. Det kan dermed inntre legitimasjonsvirkninger ved avtaler som går ut på noe som forbyr av en lov utenfor aksjeloven. Selskapet kan i det hele tatt ikke bruke asl. § 6-33 til å hevde seg ubundet der avtalen kun inneholder elementer i strid med lovregler utenfor aksjeloven.

Konsekvensen av dette er at betydningen av et lovstridig eller rettstridig element i avtalen må avgjøres etter andre regler enn asl. § 6-33. Retten sier ikke eksplisitt hvilke regler dette måtte være. Men som flertallets vurderinger viser så vil andre avtalerettslige ugyldighetsregler kunne gjøre at selskapet er ubundet der representanten inngår en avtale med et lovstridig eller

---

⁵⁸ Lov av 15. april 1687 Kong Christian Den Femtis Norske Lov.

på annen måte rettsstridig element. Mindretallet sluttet seg også til flertallets syn på rekkevidden til bestemmelsen. Videre har avgjørelsen har fått tilslutning i juridisk teori.⁵⁹ Rettssetningen fra *Nimbus* utgjør på denne bakgrunn gjeldende rett.

Standpunktet i *Nimbus*-dommen kan også uttrykkes slik at asl. § 6-33 er begrenset til ugyldighet på selskapsrettslig grunnlag, i motsetning til ugyldighet på alminnelig avtalerettslig grunnlag.⁶⁰ Selskapet står dermed ikke maktesløs overfor avtaler i strid med regler utenfor aksjeloven som begrenser selskapets handlefrihet. Lovstrid vil kunne føre til avtalerettslig ugyldighet, med den følge at selskapet ikke blir bundet. Dette kan forankres i NL-5-1-2 og forbudet mot avtaler «imod Loven, eller Ærbarhed» eller regler utviklet i rettspraksis.⁶¹ I Rt. 1993 s. 312 ble det uttalt at om lovstrid medfører ugyldighet formulert som at «spørsmålet må avgjøres ved en tolking av den enkelte lov hvor det også legges vekt på enkelte momenter av mer generell karakter – herunder om reelle hensyn tilsier at lovovertrædelsen får slik virkning» (side 315). På denne måten har selskapet mulighet til å bli uforpliktet ved ugyldighet der avtalen inneholder et rettstridig element og aksjeloven § 6-33 ikke får anvendelse. Vurderingen av om selskapet er bundet blir dermed ikke annerledes enn hvis en enkeltperson inngår en tilsvarende avtale uten bruk av representant eller fullmektig.⁶²

Sammenfatningsvis kan ikke selskapet hevde seg ubundet med grunnlag i asl. § 6-33 ved slike disposisjoner. Virkningene av myndighetsoverskridelser fra selskapsrepresentantene i strid med slike regler utenfor aksjeloven må vurderes etter andre regler enn asl. § 6-33 i seg selv.

---

⁵⁹ Aarbakke mfl. (2017) s. 564.

⁶⁰ Andenæs mfl. (2016) s. 380.

⁶¹ Hjelmeng (2016) s. 280-281.

⁶² Andenæs mfl. (2016) s. 380.

4.4 Myndighet tillagt et annet selskapsorgan og ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven

Det gjenstår dermed å redegjøre for anvendelsen av asl. § 6-33 ved tre typer myndighetsoverskridelser: 1) disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven 2) overskridelse av daglig leders normalkompetanse og 3) disposisjoner i strid med bestemmelser som eksklusivt legger myndigheten til et selskapsorgan. For disse disposisjonene er det større tvil om det kan inntre legitimasjonsvirkninger. Det er også for disse myndighetsoverskridelsene det er aktuelt å vurdere betydningen av *Inkognitogaten* (2015 s. 600).

I det følgende vil det redegjøres kort for disse myndighetsoverskridelsene og deres sammenheng med hverandre.

Aksjeloven inneholder regler som forbyr selskapet som sådan å foreta visse disposisjoner. Eksempler på slike regler i aksjeloven er forbudet mot tegning av egne aksjer i asl. § 9-1, reglene for avtalepant i egne aksjer i §§ 9-2 til 9-5 og reglene om ulovlige utdelinger i §§ 3-7 og 3-6. Disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven foreligger der selskapet inngår avtaler med et innhold som det ikke er adgang til etter slike regler, uavhengig av hvilket selskapsorgan som inngår avtalen.⁶³

Det vil også foreligge en myndighetsoverskridelse der hvor daglig leder går ut over den myndigheten vedkommende har etter aksjeloven. En slik myndighetsoverskridelse vil innebære at daglig leder inngår en avtale som etter aksjeloven krever beslutning fra enten styret eller generalforsamlingen. Daglig leders disposisjon på styret eller generalforsamlingens myndighetsområde er dermed i strid med funksjonsfordelingen i aksjeloven.

Dette kan foregå på to måter for daglig leders vedkommende. For det første kan daglig leder overskride sin negativt angitte myndighet etter asl. § 6-14 (2). Den aktuelle beslutningen og avtalen skulle dermed ordinært vært inngått av styret, jf. asl. § 6-12 (1). Dette utgjør en overskridelse av daglig leders *normalkompetanse*.

For det andre kan det være at daglig leder inngår en avtale som etter regler i aksjeloven eksplisitt krever beslutning eller godkjenning fra styret eller generalforsamlingen, uten at slik beslutning foreligger. I så fall kan man tale om disposisjoner i strid med aksjelovens *preseptoriske funksjonsfordeling*. Med dette menes at aksjeloven legger en type myndighet

---

⁶³ Aarbakke mfl. (2017) s. 563.

eksklusivt til et selskapsorgan uten at det er adgang til å delegerer myndigheten.⁶⁴ For generalforsamlingen er dette avgjørelser som for eksempel beslutning om kapitalnedsettelse eller forhøyelse⁶⁵, fusjon⁶⁶ og fisjon⁶⁷ og inngåelse av avtale med selskapets nærstående.⁶⁸

På denne bakgrunn kan det oppstilles to problemstillinger for myndighetsoverskridelser fra daglig leder der kompetansen er lagt til et annet organ ved anvendelsen av asl. § 6-33. For det første kan det spørres om daglig leders legitimasjon begrenset til kun å gjelde disposisjoner innenfor den «daglige ledelse» etter asl. § 6-32 ved overskridelse av normalkompetansen. For det andre er spørsmålet om det kan inntre legitimasjonsvirkninger der hvor daglig leder går inn på det eksklusive myndighetsområdet til et annet selskapsorgan.

I begge tilfeller er beslutningskompetansen tillagt et annet selskapsorgan. Forskjellen mellom situasjonene er imidlertid at normalkompetanse er skjønnsmessig angitt, mens den preseptoriske funksjonsfordelingen i hovedsak er klart og presist angitt. I tillegg er det et sentralt trekk ved den preseptoriske funksjonsfordelingen at beslutningsmyndigheten ikke kan delegeres – det er kun det kompetente organet som kan utøve myndigheten.

Ulikhetene ved disse tre typene myndighetsoverskridelse gjør at det er hensiktsmessig med en adskilt behandling av hver enkelt. I pkt. 4.5 redegjøres det for *Inkognitogaten*, som er helt sentral for diskusjonen av disse problemstillingene. Deretter vil problemstillingen om disposisjoner i strid med ytre rammer i aksjeloven for selskapets handlefrihet behandles. Videre vil overskridelse av daglig leders normalkompetanse behandles i punkt 4.7 og daglig leders overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et annet selskapsorgan behandles i punkt 4.8.

---

⁶⁴ Wold Sund (2016) s. 67.

⁶⁵ Aksjeloven §§ 10-1 og 12-1.

⁶⁶ Aksjeloven § 13-3.

⁶⁷ Aksjeloven § 14-6.

⁶⁸ Aksjeloven § 3-8 (1).

4.5 Utgangspunktet i *Inkognitogaten* (Rt. 2015 s. 600)

Spørsmålet om rekkevidden av daglig leders myndighetsoverskridelse på andre selskapsorganers myndighetsområde er ikke direkte avgjort av Høyesterett. Det nærmeste man kommer denne problemstillingen om objektive begrensninger i legitimasjonsvirkninger er avgjørelsen i Rt. 2015 s. 600. Avgjørelsen inneholder sentrale uttalelser om myndighetsoverskridelse og legitimasjonsvirkninger generelt og spesifikt for disposisjoner i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen i aksjeloven. Den kan derfor være relevant for daglig leders myndighetsoverskridelse.

I det følgende vil det bli gitt en redegjørelse for dommen. Den har blitt kritisert i juridisk teori, særlig av Eirik Wold Sund.⁶⁹ Denne kritikken er først og fremst fremsatt i relasjon til premissene som omhandler overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et selskapsorgan. Hoveddelen av kritikken vil derfor diskuteres under punkt 4.8. Samtidig vil noe av kritikken mot dommen også være egnet til å belyse hvordan rettssetningen kan anvendes ved overskridelse av normalkompetanse.

Saken gjaldt gyldigheten av en avtale mellom to eierseksjonssameier om rett til parkering på det ene eierseksjonssameiets grunn. Styrelederen i dette eierseksjonssameiet hadde ved signatur inngått avtalen uten at det var fattet vedtak om den aktuelle avtaleinngåelsen i sameiermøte etter eierseksjonsloven 1997 § 30 (2).⁷⁰ Spørsmålet var om avtalen likevel var bindende for sameiet.

Etter eiersl. § 30 (2) hadde sameiermøtet den formelle beslutningskompetansen til å fatte vedtak i saker om rettslige disposisjoner over fast eiendom som gikk ut over vanlig forvaltning. Det var enighet om at avtalen om parkeringsplass på sameiets eiendom krevde vedtak i sameiermøtet med tilslutning på 2/3 flertall. Styrelederen inngikk avtalen ved undertegning uten at slik vedtak forelå. Etter en stund hevdet sameiet seg ubundet av avtalen. Spørsmålet om binding ved overskridelse av myndighet som er tillagt et selskapsorgan etter loven var regulert i eiersl. § 43 (4). Bestemmelsen var utformet etter mønster fra asl. 1976 § 8-15. Aksjelovens legitimasjonsbestemmelse hadde derfor avgjørende betydning for tolkningen av eiersl. § 43 (4). Problemstillingen for Høyesterett var om det kunne inntre legitimasjonsvirkninger etter eiersl. § 43 (4) der styreleder hadde inngått en avtale i strid med den lovbestemte funksjonsfordelingen mellom selskapsorganene.

Høyesterett kom enstemmig til at det kunne inntre legitimasjonsvirkninger i slike situasjoner. Retten uttalte at «legitimasjonsregelen i § 6-33 i utgangspunktet omfatter også tilfeller med

---

⁶⁹ Wold Sund (2016) s. 66-82.

⁷⁰ Lov 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven - eiersl.).

overskridelse av myndighet som tilligger et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov» (avsnitt 40). Høyesterett fant det ikke nødvendig å gå nærmere inn på i hvilken utstrekning det må gjøres unntak fra dette utgangspunktet etter gjeldende aksjeselskapsrett.

Til tross for at det i juridisk teori ble tatt til ordet for at legitimasjonsregelen ikke fikk anvendelse på slike tilfeller kom Høyesterett til at lovteksten og forarbeider gjorde at asl. § 6-33 og eiersl. § 43 (4) kom til anvendelse ved disposisjoner i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen i lovene. Saken ble etter dette behandlet på nytt av lagmannsretten i LB-2015-85803. Sameiet ble ikke bundet fordi styrelederen ikke var et organ som «representerte selskapet utad» og manglet dermed etter representasjonsevne etter lov eller vedtekter.

Ordlyden måtte i følge retten forstås slik at bestemmelsen omfatter «myndighetsoverskridelse generelt uten at det gjøres unntak for tilfeller hvor vedtaket etter loven tilligger sameiermøtet uten adgang til delegasjon» (avsnitt 26). Dette innebærer at det ikke er noen begrensinger med hensyn til hvilke myndighetsoverskridelse som omfattes av legitimasjonsregelen.

Retten gikk deretter videre til en analyse av forarbeidene. I forarbeidene til eiersl. § 43 (4) ble det uttalt at styret bør «være legitimert ut over sin materielle avgjørelsesmyndighet».⁷¹ Dette talte etter rettens mening for at bestemmelsen måtte forstås slik at legitimasjonsregelen også omfatter myndighetsoverskridelse av eksklusiv myndighet tillagt et annet selskapsorgan.

Ved den videre tolkningen stod forarbeidene til aksjelovens legitimasjonsregel sentralt. Som nevnt overfor har aksjeloven § 6-33 en relativt komplisert forarbeidshistorikk. Det eksisterer forarbeider til det første utkastet til ny aksjelov (som Stortinget sendte tilbake til Regjeringen), forarbeider til endringsloven til aksjeloven 1976 og til slutt forarbeider til det som ble den nye aksjeloven i 1997.

Forarbeidene til førsteutkastet til ny aksjelov⁷² inneholdt et forslag til ny legitimasjonsbestemmelse som skulle avgrenses mot tilfeller hvor representanten har «har handlet ut over sin myndighet etter bestemmelser i denne lov».⁷³ Etter rettens mening ville dette forslaget «medført at selskapet ble ubundet overfor medkontrahenten i tilfelle hvor selskapet har inngått avtale som etter loven er betinget av godkjenning av generalforsamlingen når slik godkjenning mangler» (avsnitt 32). Dette standpunktet om rekkevidden av aksjelovgruppens opprinnelige forslag er diskutabel,⁷⁴ noe jeg kommer nærmere inn på senere.⁷⁵ Videre viste førstvoterende til at dette forslaget ikke ble videreført i

⁷¹ Ot.prp. nr. 33 (1995-96) side 82.

⁷² NOU 1992: 29, Ot.prp. nr. 36 (1993–1994) og Innst.O. nr. 45 (1994-1995).

⁷³ NOU 1992: 29 s. 241.

⁷⁴ Wold Sund (2016) s. 75.

⁷⁵ Se pkt. 4.5.7.

Ot.prp. nr. 4 (1995-96), fordi departementet skulle ha synes at det var så mye usikkerhet knyttet til fastleggelsen av daglig leders myndighet at spørsmålet om legitimasjonsvirkninger måtte avgjøres av medkontrahentens gode tro. Det kunne dermed ikke gjøres noen objektive begrensninger i legitimasjonen etter asl. § 6-33. Retten mente at forarbeidene etterlot et klart inntrykk av at lovgiver ønsket et aksjerettslig legitimasjonsregel i samsvar med ordlyden, altså uten unntak for tilfeller med overskridelse myndighet som er tillagt et annet selskapsorgan etter loven.

I sentral juridisk teori ble det tatt til orde for at asl. § 6-33 ikke kommer til anvendelse på overskridelse av myndighet som tilkommer et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov.⁷⁶ Retten tolket uttalelsene dithen at de først og fremst ga uttrykk for at enkeltbestemmelser i aksjeloven som regulerer særlige spørsmål, og i den anledning oppstiller vilkår om beslutning eller godkjenning fra generalforsamling, kan innebære at medkontrahenten er avskåret fra å påberope seg legitimasjonsregelen i asl. § 6-33 når beslutning eller godkjenning av generalforsamlingen mangler.

Til tross for dette kom retten til at ordlyden og forarbeidene medførte at asl. § 6-33 i utgangspunktet omfatter også tilfeller med overskridelse av myndighet som tilligger et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov. Slutningen man kan trekke fra dommen om rettstilstanden ved forståelsen av aksjeloven § 6-33 er altså at det i utgangspunktet kan inntre legitimasjonsvirkninger ved styrets overskridelse av myndighet som tillegger et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov. Men samtidig viser Høyesterett at de mener alvor om at dette kun er et utgangspunkt når det uttales at det ikke er «nødvendig... å gå nærmere inn på i hvilken utstrekning det må gjøres unntak fra dette utgangspunktet etter gjeldende aksjeselskapsrett» (avsnitt 40).

Som relativt ny og enstemmig høyesterettsdom må *Inkognitogaten* anses for å ha betydelig rettskildemessig vekt.⁷⁷ Samtidig vil nok Høyesterett ved en senere anledning kunne bli nødt til å presisere dommens rettssetning ytterligere – i og med at det kun er oppstilt et utgangspunkt. Det gjenstår med andre ord for Høyesterett å si noe om hvilke vilkår som må være oppfylt for at det skal inntre legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av preseptorisk myndighet.⁷⁸ Dommen gjelder også styrets myndighetsoverskridelse. Forskjellene mellom styrets og daglig leders myndighet og representasjonskompetanse kan gjøre at avgjørelsen ikke har samme anvendelse og rekkevidde for legitimasjonsspørsmålet for daglig leder. Det er dermed ikke gitt at dommen kan utgjøre et prejudikat for daglig leders overskridelse av eksklusiv myndighet. Dette vil bli diskutert nærmere nedenfor.

---

⁷⁶ Aarbakke mfl. (2012) s. 540 og Andenæs (2006) s. 397.

⁷⁷ Eckhoff (2001) s. 160.

⁷⁸ Wold Sund (2016) s. 81.

4.6 Regler i aksjeloven som ytre ramme for selskapets handlefrihet

Som nevnt i pkt. 4.4 inneholder aksjeloven flere regler som regulerer hvilke disposisjoner selskapet lovlig kan foreta. Reglene utgjør en ytre ramme for selskapets handlefrihet.⁷⁹ Dersom det inngås en avtale som er i strid med en slik regel, vil disposisjonen ikke bare utgjøre en myndighetsoverskridelse for selskapsrepresentanten, men også for selskapet som sådan.

Virkningene at en selskapsrepresentant disponerer i strid med slike bestemmelser er vanligvis spesialregulert. For eksempel vil regulerer asl. § 3-7 ulovlige utdelinger etter asl. § 8-1 fra selskapet og asl. 9-7 regulerer virkning av ulovlig erverv av egne aksjer etter asl. § 9-1 (1).

Spørsmålet er om disposisjonen i strid med slike ytre rammer for selskapets handlefrihet utgjør en objektiv begrensning av anvendelsesområdet til asl. § 6-33.

Problemstillingen om slike spesialregulerings forhold til aksjeloven § 6-33 ble behandlet av Høyesterett i *Skattkjær Invest* (Rt. 2008 s. 385). I denne saken hadde GL Prosjektservice AS (heretter GL) og Arkatunet Eiendom AS (heretter Arkatunet) inngått en entrepriseavtale. Underveis i arbeidene overtok Skattkjær Invest AS (heretter Skattkjær Invest) gjelden og forpliktelsene til Arkatunet under entreprisekontrakten. Skattkjær Invest var eid av Arkatunet og Bjarne Skattkjær, som igjen var eier av Arkatunet. Etter hvert gikk Skattkjær Invest konkurs, og kjøperen av konkursboet, Vista Holding AS, reiste sak mot GL med krav om restitusjon av ytelsene selskapet hadde mottatt fra Skattkjær Invest under entreprisekontrakten.

Flertallet kom til at Skattkjær Invests gjeldsovertakelse og påfølgende nedbetaling av gjelden utgjorde en ulovlig utdeling til en aksjonær etter asl. § 3-6 (1). Spørsmålet var så om GL måtte tilbakebetale det mottatte beløpet etter reglene i asl. § 3-7. GL anførte at asl. § 6-33 gjorde at de ikke kunne pålegges noen restitusjonsplikt. Flertallet fant ingen støtte i ordlyd, teori eller rettspraksis for at § 6-33 kunne begrense en restitusjonsplikt etter en spesialbestemmelse som asl. § 3-7. Det ble uttalt at «både fordi § 3-7 er en spesialregel, og fordi § 6-33 taler om når en disposisjon er bindende for selskapet, ikke om restitusjonssituasjonen, synes gode grunner å tale for en slik forståelse» (avsnitt 86). Uttalelsene kan tolkes slik at asl. § 6-33 ikke får anvendelse ved siden av spesialreguleringer om tilbakeføringsplikt ved overskridelse av regler i aksjeloven som setter ytre rammer for selskapets handlefrihet.

---

⁷⁹ Aarbakke mfl. (2017) s. 564.

Forholdet mellom reglene kom imidlertid ikke på spissen – retten kom til at GL burde forstått at de som representerte Arkatunet Eiendom gikk ut over sin myndighet. Det ville dermed uansett ikke vært aktuelt med legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33. Uttalene er dermed ikke avgjørende for resultatet, altså obiter dictum. Men også uttalelser som ikke har vært nødvendige for resultatet kan bli tillagt en viss rettskildemessig vekt.⁸⁰

Det kan spørres om rettssetningen i *Inkognitogaten* får noen betydning for anvendelsen av asl. § 6-33 på disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven. Det finnes juridisk teori som muligens kan tolkes dithen at *Skattkjær Invest* ikke har generell anvendelse på slike disposisjoner⁸¹ – kun på restitusjonsoppgjøret ved ulovlig utdeling, jf. asl. §§ 3-6 og 3-7. Etter min mening innebærer ikke *Inkognitogaten* at asl. § 6-33 kan få anvendelse på slike disposisjoner. Rettssetningen om at legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 er begrenset til tilfellene av overskridelse av «myndighet som tillegger et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov» (avsnitt 40). Som vist ovenfor er dette en annen situasjon enn disposisjoner i strid med bestemmelser om ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven.

Skattkjær Invest blir heller ikke diskutert i *Inkognitogaten*. Det hadde vært naturlig å eksplisitt diskutere denne avgjørelsen dersom retten hadde til hensikt å endre eller presisere rettstilstanden for anvendelsesområdet til asl. § 6-33 på disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven. *Skattkjær Invest* og *Inkognitogaten* er heller ikke gjensidig utelukkende. *Inkognitogaten* synes derfor ikke å få betydning for spørsmålet om anvendelsen til asl. § 6-33 på disposisjoner i strid med slike regler.

Videre taler reelle hensyn for flertallets løsning i *Skattkjær Invest*. Reglene som forbyr visse disposisjoner fra selskapet som sådan er en viktig sikkerhet for at aksjonærenes investering og for kreditorers krav. Dersom det kunne inntre legitimasjonsvirkninger for slike myndighetsoverskridelser ville det i stor grad kunne uthule regler som er sentrale for å sikre at aksjeselskaper er en stabil og forutsigbar selskapsform.

En sentral forskjell er videre at det ved regler som eksklusivt legger kompetansen til et selskapsorgan inntre legitimasjonsvirkninger fordi organet ikke hadde den aktuelle myndigheten. Det kompetente organet kunne imidlertid truffet en avgjørelse med et slikt innhold. Ved overskridelse av regler i aksjeloven som begrenser selskapets handlefrihet kunne avgjørelsen heller kunne ikke lovlig blitt truffet av det kompetente organ. Denne taler for at

---

⁸⁰ Eckhoff mfl. (2001) s. 172.

⁸¹ Andenæs mfl. (2016) s. 384.

regelen i *Skattkjær Invest* gjelder generelt ved regler i aksjeloven som setter en ytre ramme for selskapets handlefrihet.

I tillegg er det ikke som om medkontrahenten står helt uten vern ved slike myndighetsoverskridelser. Spesialbestemmelsene som regulerer konsekvensene av myndighetsoverskridelsen inneholder regler som verner godtroende medkontrahenter. Etter asl. § 3-7 (1), som regulerer ulovlig utdeling fra selskapet, vil godtroende mottaker ikke behøve å tilbakebetale det mottatte.

Standpunktet fra *Skattkjær Invest* om at asl. § 6-33 ikke får anvendelse ved disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven, har videre tilslutning i juridisk teori.⁸²

Samlet sett må flertallets uttalelse i *Skattkjær Invest* anses å utgjøre gjeldende rett. Det kan altså ikke inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 ved overskridelse av regler i aksjeloven som setter en ytre ramme for selskapets handlefrihet. Dette må også gjelde for daglig leder. Hvorvidt man omtaler dette som en objektiv begrensning i daglig leders legitimasjon eller en begrensning for anvendelsesområdet for asl. § 6-33 spiller liten rolle. Selskapet blir ikke bundet på grunnlag av asl. § 6-33 dersom daglig leder inngår en disposisjon i strid med slike ytre rammer i aksjeloven for selskapets handlefrihet. Mottaker eller medkontrahentens posisjon må i slike situasjoner avgjøres med grunnlag i den aktuelle spesialreguleringen.

---

⁸² Aarbakke mfl. (2017) s. 564 og Bråthen (2017)a s. 217.

4.7 Overskridelse av normalkompetanse

4.7.1 Problemstillingen

Spørsmålet er hvorvidt daglig leders legitimasjon etter aksjeloven § 6-33 kun omfatter handlinger innenfor «daglige ledelse» etter aksjeloven § 6-32 eller om legitimasjonen i prinsippet er ubegrenset, forutsatt god tro hos medkontrahenten. Dersom det gjelder en slik begrensning sammenfaller daglig leders legitimasjon med beslutningsmyndigheten etter aksjeloven § 6-14 (2).⁸³ Den «daglige ledelse» vil da utgjøre en objektiv begrensning i daglig leders legitimasjon. Overskridelse av eksklusiv myndighet behandles separat i pkt. 4.8.

Stillingsfullmakten etter avtaleloven § 10 kan tjene som eksempel på en slik objektiv begrensning. Denne bestemmelsen regulerer tilfellene der hvor en person etter avtale med en annen innehar en stilling. Der hvor «lov eller sedvane» medfører beføyelser for innehaveren av stillingen til innenfor visse grenser å handle på vegne av avtaleparten, anses vedkommende å ha en fullmakt til å foreta disposisjoner som faller innenfor disse grensene. Regelen er altså at representanten kun kan foreta bindende disposisjoner innenfor grensene til «lov eller sedvane». Går fullmektigen ut over disse grensene blir ikke selskapet bundet, selv om medkontrahenten var i aktsom god tro.

4.7.2 Lovtekst

Utgangspunktet i asl. § 6-32 er at daglig leder representerer selskapet utad i «saker som inngår i den daglige ledelse». Ordlyden i asl. § 6-32 tilsier at den «daglige ledelse» utgjør en yttergrense for hvile disposisjoner daglig leder kan forplikte selskapet til.

Samtidig må spørsmålet om legitimasjonsvirkninger vurderes ut i fra asl. § 6-33. Aksjeloven § 6-32 angir, sammen med § 6-14 (2), kun daglig leders beslutningsmyndighet og representasjonsevne. Det fremgår av asl. § 6-33 at legitimasjonsvirkninger kan inntre der noen som «representerer selskapet utad etter reglene i §§ 6-30 til 6-32» ved disposisjon på selskapets vegne har «gått ut over sin myndighet».

Formuleringen «representerer selskapet utad etter... § 6-32» er tvetydig. På en side kan formuleringen «representerer... utad» etter § 6-32 indikere at det kun er den representasjonen som er angitt i § 6-32, disposisjoner innenfor den «daglige ledelse», hvor det kan inntre legitimasjonsvirkninger. En slik tolkning vil i innebære at § 6-33 i kun får anvendelse på overskridelse av daglig leders konkrete kompetanse. På den andre siden kan også

---

⁸³ Norheim (2003) s. 389.

formuleringen anses som en angivelse av *hvilke* selskapsrepresentanter det kan inntre legitimasjonsvirkninger for. Denne formuleringen gir dermed isolert sett ingen klar veiledning for løsningen av spørsmålet.

Det fremgår videre av asl. § 6-33 at representanten må ha «gått ut over sin myndighet». En naturlig språklig forståelse tilsier at bestemmelsen får anvendelse på tilfeller der hvor en representant går ut over den myndighetene vedkommende har etter aksjeloven. Etter ordlyden omfatter asl. § 6-33 myndighetsoverskridelser generelt, uten begrensninger til spesielle typer myndighetsoverskridelser. Det at asl. § 6-33 inneholder en egen formulering som omhandler myndighetsoverskridelse tilsier også at det er mer nærliggende å forstå formuleringen «representerer selskapet utad etter... § 6-32» som en angivelse av hvilke selskapsrepresentanter legitimasjonsvirkningene kan inntre for enn en objektiv begrensning i legitimasjonen.

Selv om ordlyden åpner for flere tolkningsalternativer, fremstår det ut i fra systematikken i asl. § 6-33 som mest nærliggende å forstå ordlyden slik at legitimasjonen går ut over «den daglige ledelse» etter asl. § 6-32.

Denne forståelsen av ordlyden har også støtte i *Inkognitogaten*. Høyesterett tolket her ordlyden i eierseksjonsloven § 43 (3), som er formet etter mønster fra tidligere aksjelov § 8-15 og ble videreført uendret i asl. § 6-33. Retten uttaler her at etter «ordlyden omfattes myndighetsoverskridelse generelt uten at det gjøres unntak for tilfeller hvor vedtaket etter loven tilligger sameiermøtet uten adgang til delegasjon» (avsnitt 26). Det var ikke daglig leders myndighet som ble behandlet i avgjørelsen, men uttalelsen omtaler rekkevidden av ordlyden generelt.

Samlet sett trekker ordlyden i asl. § 6-33 i retning av at daglig leders legitimasjon ikke er begrenset til disposisjoner innenfor den «daglige ledelse», jf. asl. § 6-32.

4.7.3 Rt. 2015 s. 600 - mer til det mindre betraktninger

Problemstillingen om legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av daglig leders normalkompetanse har ikke kommet på spissen for Høyesterett. Det finnes derfor ingen autoritativ avklaring av spørsmålet.

Inkognitogaten (Rt. 2015 s. 600) kan allikevel være relevant for løsningen av spørsmålet. Som vist ovenfor, er rettssetningen fra dommen at legitimasjonsregelen i asl. § 6-33 i utgangspunktet omfatter også tilfeller med overskridelse av myndighet som tilligger et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov. Her hadde styrelederen inngått en avtale som krevde

beslutning i sameiermøtet (generalforsamlingen for et aksjeselskap). Denne formen for myndighetsoverskridelse er lettere for medkontrahenten å oppdage enn overskridelse av normalkompetanse. Hvilke selskapsorgan som har kompetansen for den aktuelle beslutningen fremgår da eksplisitt av loven. Til sammenligning er daglig leders normalkompetanse skjønnsmessig angitt. Vurderingen beror på konkrete forhold ved hver enkelt virksomhet. Det er derfor større grunn til å beskytte medkontrahenten ved overskridelse av normalkompetanse enn ved overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et annet organ. Når Høyesterett i *Inkognitogaten* velger å beskytte medkontrahenten med legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av preseptorisk myndighet, tilsier mer til det mindre-betraktninger dermed at medkontrahenten bør ha tilsvarende vern ved overskridelse av normalkompetanse. Regelen bør være at daglig leders legitimasjon ikke er begrenset til disposisjoner innenfor den «daglige ledelse», jf. asl. §§ 6-32 og 6-14 (2).

Selv om *Inkognitogaten* ikke direkte omhandler verken overskridelse av normalkompetanse eller daglig leder, er dommen et sterkt argument for at daglig leder er legitimert ut over sin normalkompetanse etter aksjeloven.

4.7.4 Utviklingen i forarbeidene

Dagens asl. § 6-33 har som nevnt tre sett med relevante forarbeider. Utviklingen av forslag til legitimasjonsregelen i disse forarbeidene er egnet til å belyse hvordan lovgiver har sett på spørsmålet om overskridelse daglig leders normalkompetanse.

I Aksjelovgruppens førsteutkast til ny legitimasjonsregel i NOU 1992:29 § 9-22 skulle selskapet være bundet ved myndighetsoverskridelse med mindre den som representerer selskapet «har handlet ut over sin myndighet etter bestemmelser i denne lov». I tillegg gjaldt kravet om god tro og redelighet. Formuleringen ble i hovedsak videreført i Ot.prp. nr. 36 (1993-94) § 7-22.⁸⁴ Grunnen til at legitimasjonsbestemmelsen hadde fått denne utformingen var Aksjelovgruppens tolkning av første selskapsdirektiv artikkel 9.⁸⁵ Etter ordlyden i bestemmelsen ville legitimasjonsvirkninger være uaktuelt for både overskridelse av normalkompetansen og overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et annet selskapsorgan. Høyesterett ga uttrykk for samme forståelse av forslaget i *Inkognitogaten*.⁸⁶

Aksjelovgruppens og departementets førsteutkast til ny aksjelovgivning ble som tidligere nevnt ikke vedtatt av Stortinget. Den dagjeldende aksjeloven fra 1976 § 8-15 måtte endres i påvente av et nytt forslag til aksjelovgivning. Endringsforslaget og merknadene til ny § 8-15 i

---

⁸⁴ Ot.prp. nr. 36 (1993-94) s. 282.

⁸⁵ NOU 1992: 29 s. 155.

⁸⁶ Rt. 2015 s. 600 avsnitt 32.

Ot.prp. nr. 4 (1995-96) var sentralt for rettens konklusjon i *Inkognitogaten*. Departementet ga uttrykk for tolkningstvilen⁸⁷ ved forståelsen av første selskapsdirektiv artikkel 9 nr. 1. Av denne bestemmelsen fulgte det blant annet at selskapet som hovedregel skal anses bundet ved myndighetsoverskridelse «med mindre handlingene innebærer en overskridelse av den myndighet som organene er tillagt eller kan tillegges etter loven». Departementet mente at bestemmelsen kunne forstås på to måter. Den første forståelsen, som ble lagt til grunn i de første forarbeidene til ny aksjelovgivning,⁸⁸ var at selskapet etter den nasjonale lovgivningen ikke skulle anses bundet når selskapsorganet hadde overskredet den myndighet som loven tillata det. Den andre forståelsen var at det er opp til den nasjonale lovgivning å fastsette om selskapet skal anses bundet, og eventuelt vilkårene for dette.

Departementet var i tvil om hvilken løsning de burde velge. Det første alternativet ble ansett som det sikreste for å være i overenstemmelse med først selskapsdirektiv. Det andre alternativet var materielt foretrukket av departementet.. I denne forbindelse ble det uttalt at:

«forslaget i Ot.prp.nr.36 (1993–1994) § 7-22 kan skape en stor usikkerhet for medkontrahenten – særlig i forhold til disposisjoner som foretas av administrerende direktør. Det vises til at rammene for administrerende direktørs myndighet etter loven er svært skjønnsmessig fastsatt, jf § 8-7 annet ledd».⁸⁹

Denne usikkerheten talte etter departementets syn for at spørsmålet om selskapet er bundet ved overskridelse av myndighet som er tillagt selskapsorganet etter loven bør avhenge av medkontrahentens gode tro. En slik regel ville i følge departementet føre til at det ikke vil være «den godtroende medkontrahentens risiko om disposisjonen objektivt sett skal anses å falle innenfor eller utenfor selskapsorganets lovbestemte myndighet».⁹⁰

Det sentrale for departementets standpunkt om en legitimasjonsregelen uten unntak for tilfeller der selskapsrepresentanten gikk ut over sin lovbestemte myndighet, synes å være problematikken rundt den skjønnsmessige utformingen av daglig leders myndighet.⁹¹ Endringene foreslått i Ot. prp. nr. 4 (1995-1996) ble videreført i forarbeidene til den endelige aksjeloven 1997.⁹²

Forarbeidene viser altså at intensjonen er at medkontrahenten ikke skal måtte bære risikoen for at daglig leder overskrider sin skjønnsmessige myndighet. Dette trekker sterkt i retning av

---

⁸⁷ Ot.prp. nr. 36 (1993–94) s. 31.

⁸⁸ NOU 1992: 29 og Ot.prp. nr. 36 (1993-94).

⁸⁹ Ot. prp. nr. 4 (1995-1996) s. 31.

⁹⁰ Ot. prp. nr. 4 (1995-1996) s. 32.

⁹¹ Wold Sund (2016) s. 73.

⁹² NOU 1996: 3, Ot.prp. nr. 23 (1996-1997) og Innst.O. nr. 80 (1996-1997).

at den «daglige ledelse» ikke utgjør en objektiv begrensning i daglig leders legitimasjon etter asl. § 6-33.

4.7.5 Juridisk teori

Spørsmålet om objektive begrensninger i daglig leders legitimasjon er omtalt i juridisk teori. I hovedsak vil vekten av standpunktene i juridisk teori bero på den konkrete argumentasjonens overbevisningskraft.⁹³

De uttalelsene som eksisterer om objektive begrensninger ved overskridelse av daglig leders myndighet er ikke hovedsak fremsatt i sammenheng med begrepsbruken *normalkompetanse*. Det er allikevel nærliggende å tolke uttalelsene dithen at det er denne situasjonen de omhandler. Dette er fordi spørsmålet om overskridelse av daglig leders *konkrete kompetanse* må anses som avklart og uproblematisk.⁹⁴ I tillegg diskuteres det sjeldent hvorvidt daglig leder kan være legitimert på andre organers eksklusive myndighetsområde – slik at de uttalelsene som faktisk eksisterer formodentligvis må gjelde overskridelse av normalkompetanse.

I den siste lovkommentaren til aksjeloven tas det til orde for at en disposisjon fra daglig leder som faller utenfor stillingsfullmakten i asl. § 6-32 «fordi den ikke i de enkelte tilfeller inngår under den daglige ledelse, vil således som alminnelig regel i forhold til tredjeperson være bindende for selskapet».⁹⁵ Medkontrahenter uten særlig grunn til mistanke har etter *Pan Fish*⁹⁶ ingen særlig undersøkelsesplikt, og dette innebærer at medkontrahenten «regulært kunne gå ut fra at en disposisjon som er av den art at den i og for seg kan inngå i den daglige ledelse, også ligger innenfor hva daglig leder har myndighet til i det enkelte tilfelle».⁹⁷ Det virker dermed som at argumentet for at daglig leders legitimasjon strekker lenger enn stillingsfullmakten i § 6-32 er at medkontrahenten ellers i realiteten ville blitt pålagt en undersøkelsesplikt om daglig leders kompetanse. Dette er et godt argument. En nærmere undersøkelse av selskapet og daglig leders myndighet vil være egnet til å avdekke begrensninger i daglig leders konkrete kompetanse. Men grensene for daglig leders normalkompetanse vil fortsatt være skjønnsmessig angitt.

Andenæs tar til orde for at daglig leders legitimasjon i prinsippet er ubegrenset. Går daglig leder utenfor kompetansen i asl. § 6-32, jf. § 6-14 (2) «har daglig leder gått utover sin myndighet i forhold til selskapet og i § 6-33s [asl, asal] forstand. Begrepet daglig ledelse

---

⁹³ Eckhoff mfl. (2001) s. 270.

⁹⁴ Se pkt. 4.4.

⁹⁵ Aarbakke mfl. (2017) s. 568.

⁹⁶ Rt. 2005 s. 268.

⁹⁷ Aarbakke mfl. (2017) s. 568.

danner imidlertid ingen objektiv grense for hvilke disposisjoner selskapet er bundet av i forhold til medkontrahenten». ⁹⁸ Begrunnelsen er at det er kravet om god tro i kombinasjonen med utgangspunktet om at medkontrahenten ikke har undersøkelsesplikt som er avgjørende for om selskapet er bundet.

I tillegg har Bråthen uttalt at daglig har en legitimasjon som går utover den «daglige ledelse». ⁹⁹ I denne litteraturen henvises det til Aarbakke og Andenæs sine uttalelser som grunnlag for standpunktet.

Også Woxholth tar til orde for at spørsmålet om daglig leders myndighetsoverskridelse etter den myndigheten vedkommende er tillagt etter asl. § 6-32 leder til avtalebinding må løses etter asl. § 6-33. Det at en disposisjon faller utenfor myndigheten, fordi den i det aktuelle tilfellet ikke omfattes av den daglige ledelse, vil som alminnelig regel være bindende for selskapet overfor en tredjeperson. ¹⁰⁰ Woxholth viser til s. 31-32 i Ot. prp. nr. 4 (1995-1996) som begrunnelse for standpunktet, som redegjort for i pkt. 4.7.4.

Sammenfatningsvis er teorien samstemt om at den «daglige ledelse» ikke utgjør en objektiv grense for daglig leders legitimasjon etter asl. § 6-33. Spørsmålet er ikke veldig inngående behandlet i juridisk teori, og de standpunktene som er fremsatt har ikke en utførlig begrunnelse. Argumentasjonsverdien i teorien er dermed begrenset. Det at sentrale juridisk teori tar til orde for at det kan inntre legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av daglig leders normalkompetanse tilsier samtidig at dette er korrekt forståelse av asl. § 6-33.

4.7.6 Hensyn

De ulike hensynene legitimasjonsregelen i asl. § 6-33 søker å ivareta kan være relevante for avgjørelsen av tolkningsspørsmålet om det kan inntre legitimasjonsvirkninger der daglig leder overskrider sin *normalkompetanse*.

Legitimasjonsregelen søker å ivareta medkontrahentens interesse i å kunne stole på at selskapsrepresentanten har den myndigheten vedkommende er tildelt etter loven. Samtidig har selskapet et behov for å ikke bli bundet av avtaler hvor representanten har misbrukt sin myndighet. ¹⁰¹ Spørsmålet er dermed hvem som skal bære risikoen for daglig leders myndighetsoverskridelse. ¹⁰²

---

⁹⁸ Andenæs mfl. (2016) s. 381.

⁹⁹ Bråthen (2017)a s. 193

¹⁰⁰ Woxholth (2018)b s. 252.

¹⁰¹ Hoel Lie (2011) s. 19.

¹⁰² Wold Sund (2016) s. 68.

En regel som innebærer at det kan inntre legitimasjonsvirkninger selv ved disposisjoner utenfor den «daglige ledelse» vil plassere denne risikoen hos selskapet. Det kan føre til at færre velger aksjeselskaper som selskapsform dersom et selskap kan bli bundet av avtaler som det egentlig ikke ønsker å inngå. For aksjonærene medfører en slik regel økt usikkerhet og uforutsigbarhet vedrørende driften av selskapet.

Samtidig taler de fleste hensyn for at daglig leders legitimasjon ikke bør være objektivt begrenset til den «daglige ledelse». Daglig leders myndighet er skjønnsmessig utformet. Det er vanskelig å trekke klare generelle grenser for myndigheten. Den beror på de konkrete omstendighetene i selskapet. Publisitetshensynet er dermed ikke så godt ivaretatt ved angivelsen av daglig leders myndighet som ved angivelsen av f. eks. generalforsamlingens eksklusive myndighet. Dette taler derfor for at det bør kunne inntre legitimasjonsvirkninger selv om disposisjonen objektivt sett ikke ligger innenfor den «daglige ledelse»,¹⁰³ forutsatt at medkontrahenten er i god tro.

Selskapet vil også ha anledning til å føre kontroll med daglig leders legitimasjon. Daglig leder har i tillegg en rapporteringsplikt overfor styret, jf. asl. § 6-15 (1) og daglig leder kan også pålegges å gi en redegjørelse for bestemte saker for styret etter asl. § 6-15 (2). På denne måten kan styret føre kontroll med daglig leders gjøremål, og om nødvendig også ta grep for å sikre styrebehandling av avtaler som det er tvilsomt om daglig leder har myndighet til å inngå. Dersom selskapet ikke benytter seg av disse kontrollmulighetene overfor daglig leders legitimasjon, tilsier *prevensjonshensynet* at det bør kunne inntre legitimasjonsvirkninger selv om disposisjonen objektivt ligger utenfor den «daglige ledelse» etter asl. § 6-32.

I tillegg er det viktig å minne om kravet om at medkontrahenten må være i aktsom god tro vedrørende daglig leders myndighet for at det skal inntre legitimasjonsvirkninger. Dette kravet må antas at begrenser konsekvensen av daglig leders legitimasjonsvirkninger ikke er begrenset til den «daglige ledelse».

En avveining av hensynene legitimasjonsreglene søker å ivareta tilsier at det bør kunne inntre legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av daglig leders normalkompetanse – legitimasjonen er ikke begrenset til disposisjoner innenfor den «daglige ledelse» etter asl. § 6-32.

---

¹⁰³ Wold Sund (2016) s. 69.

4.7.7 EØS-rett

Legitimasjonsregelen i asl. § 6-33 gjennomfører publisitetsdirektivet art. 9. nr. 1 i norsk rett.¹⁰⁴ Publisitetsdirektivet art. 9 nr. 1 er videreført uendret i direktiv 2009/101/EF art. 10. nr. 1. Direktivet er gjennom EØS-avtalens art. 77 en norsk EØS-forpliktelse. EØS-avtalens hoveddel gjelder som norsk lov, jf. EØS-loven § 1.¹⁰⁵ Publisitetsdirektivet er dermed et relevant moment ved tolkningen av asl. § 6-33.

Det fremgår av første selskapsdirektiv artikkel 9 nr. 1 at:

«Selskapet forpliktes overfor tredjemann ved de handlinger som er foretatt av selskapets organer, selv om handlingene ikke omfattes av selskapets formål, med mindre handlingene innebærer en overskridelse av den myndighet som organene er tillagt eller kan tillegges etter loven»

I EU-domstolens avgjørelse i *Rabobank* (sak C-104/96)¹⁰⁶ uttales det at det er opp til medlemsstatene å avgjøre virkningene av at en daglig leder har handlet ut over sin myndighet.¹⁰⁷ Dommen viser at det må tas utgangspunkt i ordlyden ved tolkningen av direktivbestemmelsen.¹⁰⁸ EU-domstolen viser også at formålet med direktivet er å styrke medkontrahentens rettsstilling overfor selskapet.¹⁰⁹

Ordlyden «kan tillegges etter loven» tilsier at overskridelse av normalkompetanse ikke utgjør en objektiv begrensning. I juridisk teori tas det til orde for at ordlyden må tolkes slik at den myndighet som organet «overhodet kan være i besittelse av etter loven» utgjør en objektiv grense.¹¹⁰ For daglig leder er dette avgjørelser som i prinsippet kan omfattes av den «daglige ledelse». Angivelsen av den «daglige ledelse» i asl. § 6-14 (2) utgjør ingen skarp grense og kan omfatte et stort spekter beslutninger.

Første selskapsdirektiv art. 9. nr. 1 og tilknyttede rettskilder taler dermed for at den «daglige ledelse» ikke utgjør en objektiv begrensning for daglig leders legitimasjon etter asl. § 6-33.

---

¹⁰⁴ Dir. 68/151/EØF.

¹⁰⁵ Lov av 27. november nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven).

¹⁰⁶ Sak C-104/96 *Coöperatieve Rabobank « Vecht en Plassengebied» BA v Erik Aarnoud Minderhoud*.

¹⁰⁷ Sak C-104/06 avsnitt 24 og Wold Sund (2016) s. 71.

¹⁰⁸ Avsnitt 22.

¹⁰⁹ Sak C-104/06 avsnitt 19 og 20.

¹¹⁰ Wold Sund (2016) s. 71.

4.7.8 Sammenfatning

Det finnes ingen autoritativ avklaring fra Høyesterett av spørsmålet om det kan inntre legitimasjonsvirkninger der daglig leder går ut over sin normalkompetanse. Slutningene fra de relevante rettskildene går i retning av at daglig leders legitimasjon ikke er begrenset til disposisjoner innenfor den «daglige ledelse» etter asl. § 6-32.

Som vist ovenfor trekker ordlyden i retning av at myndighetsoverskridelser ut over normalkompetansen også omfattes av asl. § 6-33. Mer til det mindre-betraktninger fra *Inkognitogaten*¹¹¹ tilsier også at utgangspunktet om at det kan inntre legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av selskapsorganenes eksklusive myndighet gjør at tilsvarende bør gjelde for overskridelse av daglig leders normalkompetanse. Forarbeidene viser også at lovgiver gikk vekk fra et tidligere forslag som åpnet for at overskridelse av normalkompetanse utelukket legitimasjonsvirkninger. Det er også enighet i juridisk teori om at daglig leders legitimasjon ikke er begrenset til den «daglige ledelse». De relevante hensynene bak legitimasjonsbestemmelsen blir også best ivaretatt dersom selskapet kan bli bundet også ved daglig leders overskridelse av normalkompetanse. EØS-kildene som asl. § 6-33 bygger på støtter også denne tolkningen av legitimasjonsregelen. Det er ingen rettskilder som trekker i helt motsatt retning.

Rettsregelen må dermed være at daglig leders legitimasjon etter asl. § 6-33 ikke kun omfatter handlinger innenfor «daglige ledelse» etter aksjeloven § 6-32, forutsatt god tro hos medkontrahtenten. Den «daglige ledelse» utgjør dermed ingen objektiv begrensning i daglig leders legitimasjon. Overskridelse av normalkompetanse utelukker med andre ord ikke at selskapet blir bundet som følge av legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33. Foruten uttalelsene i juridisk teori, er ingen av de overnevnte rettskildene veldig klare. Konklusjonen er dermed beheftet med noe tvil.

---

¹¹¹ Rt. 2015 s. 600.

4.8 Kompetanse eksklusivt tillagt annet selskapsorgan

4.8.1 Innledning

Aksjeloven inneholder regler som gir styret og generalforsamlingen en eksklusiv kompetanse – kompetansen ikke kan delegeres til andre selskapsorganer.¹¹² Det foreligger en myndighetsoverskridelse der daglig leder inngår slike avtaler i strid med den *preseptoriske funksjonsfordeling* i aksjeloven.

Eksempler på slike regler som eksklusivt tillegger myndigheten til et annet selskapsorgan er beslutning om erverv av egne aksjer i § 9-4, beslutning om tilsetting av revisor etter § 7-1, beslutning om fusjon etter § 13-3 og beslutning om avtale med selskapets nærstående etter § 3-8.

Spørsmålet er om det kan inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 der daglig leder har disponert i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen.

Det er få rettskilder som direkte omhandler denne problemstillingen. Dette er nok først og fremst fordi medkontrahenten sjeldent vil være i god tro vedrørende daglig leders myndighet når myndigheten etter loven er tillagt et annet selskapsorgan. Aktsom rettsvillfarelse er derfor sjeldent aktuelt. Det betyr samtidig ikke at det aldri vil kunne foreligge god tro. Det er også mulig å være i begrunnet tvil om hvorvidt en avtale med nærstående kan inngås av daglig leder etter asl. § 3-8 (1) nr. 4, eller om avtalen krever generalforsamlingens godkjenning. Videre kan daglig leder for eksempel ha opptrådt på en måte som har gitt medkontrahenten grunn til å tro at nødvendig generalforsamlingsvedtak foreligger.

Dette illustrerer en sentral forskjell på daglig leders overskridelse av eksklusiv myndighet og normalkompetanse. Når daglig leder foretar disposisjoner hvor myndigheten er eksklusivt lagt til generalforsamlingen vil disposisjonen aldri være omfattet av daglig leders myndighet etter asl. § 6-32. Ved daglig leders overskridelse av normalkompetanse vil disposisjonen gå over på styrets alminnelige forvaltningsansvar. Men fordi daglig leders myndighet er skjønsmessig angitt og må vurderes konkret fra selskap til selskap kan bevegelsen over på styrets myndighet i prinsippet være en disposisjon som kan tenkes å falle innenfor daglig leders myndighet – som vist i pkt. 2.4 kan omfanget av myndigheten variere stort.

---

¹¹² Wold Sund (2016) s. 67.

Regelen om selskapets avtaler med nærstående i asl. § 3-8 særlig interessant i denne sammenheng. Etter denne bestemmelsen må generalforsamlingen som hovedregel godkjenne en avtale mellom selskapet og selskapets nærstående hvis selskapets ytelse har en virkelig verdi som utgjør over en tidel av aksjekapitalen på tidspunktet for ervervet eller avhendelsen. Dette gjelder imidlertid blant annet ikke en avtale som inngås som ledd i selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler. Dette er avtaletyper som godt kan falle inn under «den daglige ledelse» og dermed være omfattet av daglig leders beslutningsmyndighet, jf. asl. § 6-14 (2). Dette viser at det kan være velbegrunnet tvil om hvorvidt en avtale faller inn under generalforsamlingen eller daglig leders myndighet. I slike tilfeller er spørsmålet om legitimasjonsvirkninger sentralt.

4.8.2 Ordlyden i asl. § 6-33

Det vises til ordlydstolkningen av asl. § 6-33 i punkt 4.7.2. Det gjøres ingen unntak for tilfeller av myndighetsoverskridelse i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen. Ordlyden i asl. § 6-33 trekker i retning av at aksjelovens preseptoriske funksjonsfordeling ikke utgjør noen objektiv begrensning i daglig leders legitimasjon.

4.8.3 Utgangspunktet i Rt. 2015 s. 600

Situasjonen hvor daglig leder går over på et annet selskapsorgans eksklusive myndighetsområde er ikke behandlet av Høyesterett. Problemstillingen om legitimasjonsvirkninger i slike situasjoner har dermed ingen autoritativ avklaring i rettspraksis.

Også ved denne type myndighetsoverskridelse vil *Inkognitogaten*¹¹³ kunne være relevant. Jeg viser til tidligere redegjørelser for dommen. Rettssetningen fra dommen er at legitimasjonsregelen i asl. § 6-33 i utgangspunktet omfatter også tilfeller med overskridelse av myndighet som tilligger et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov. Det åpnes imidlertid for at det kan gjøres unntak fra dette utgangspunktet i gjeldende aksjeselskapsrett.¹¹⁴

Rettens uttalelse omfattet myndighetsoverskridelse generelt, men er fremsatt i en sak som gjaldt styrets overskridelse av generalforsamlingens eksklusive myndighet. Spørsmålet er dermed i hvilken utstrekning daglig leders overskridelse av myndighet som tilligger et annet selskapsorgan ved preseptorisk lov omfattes av utgangspunktet i *Inkognitogaten*. I og med at avgjørelsen ikke direkte omhandler daglig leder vil *Inkognitogaten* måtte sammenholdes med andre relevant rettskilder.

---

¹¹³ Rt. 2015 s. 600.

¹¹⁴ Avsnitt 40.

4.8.4 Forarbeider

Det er ingen uttalelser i forarbeidene hvor det eksplisitt tas til orde for at det skal inntre legitimasjonsvirkninger der hvor daglig leder inngår avtaler på andre selskapsorganers eksklusive myndighetsområde. Gjennomgangen av forarbeidene til asl. § 6-33 i pkt. 4.7.4 viste at lovgiver gikk vekk fra et forslag til ny legitimasjonsregel som inneholdt et unntak for tilfeller hvor selskapsorganet overskred den myndigheten det var tillagt i loven. Begrunnelsen for dette var at departementet fryktet at overskridelse av organets normalkompetanse ikke ville omfattes av legitimasjonsregelen. Daglig leders myndighet er skjønnsmessig fastsatt, og departementet mente derfor at det var bedre å la det være opp til medkontrahentens gode tro om selskapet skulle være forpliktet.¹¹⁵

I *Inkognitogaten* tok retten denne omleggingen i forarbeidene til inntekt for at «lovgiver ønsket en aksjerettslig legitimasjonsregel i samsvar med ordlyden, uten unntak for tilfeller med overskridelse av myndighet som er tillagt selskapsorganet etter loven» (avsnitt 35). Denne slutningen er kritisert i juridisk teori.¹¹⁶ Departementet var i tvil om hvorvidt en slik legitimasjonsregel ville være forenlig med første selskapsdirektiv artikkel 9.¹¹⁷ Det var ønskelig med en materiell løsning som fanget opp usikkerheten vedrørende daglig leders myndighet. På bakgrunn av denne usikkerheten, regelen om god tro for medkontrahenten som en form for sikkerhetsventil og at formålet med første selskapsdirektiv er å beskytte medkontrahenten kom departementet til at «første selskapsdirektiv ikke er til hinder for at man i den nasjonale lovgivningen fastsetter at selskapet i visse tilfeller også kan anses bundet ved overskridelse av myndighet som er tillagt et selskapsorgan etter loven».¹¹⁸ Sund tar til orde for at tolkningstvilen i forarbeidene og uttalelsene om en regel om legitimasjonsvirkninger i «visse tilfeller» tilsier at det departementet ikke ønsket en unntaksløs legitimasjonsregel. Det fremholdes at denne muligheten for binding i visse tilfeller tar sikte på å gi medkontrahenten et vern for usikkerheten rundt daglig leders myndighet. Det er dermed nærliggende å tolke uttalelsene om daglig leders myndighetsoverskridelse i forarbeidene til å gjelde overskridelse av normalkompetanse.¹¹⁹ Forarbeidene støtter dermed ikke direkte at det skal inntre legitimasjonsvirkninger der hvor daglig leder inngår avtaler i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen i aksjeloven.

I tillegg til forarbeidsuttalelser fremsatt direkte i tilknytning til utformingen av asl. § 6-33 kan uttalelser i forarbeidene om de enkelte preseptoriske reglene være relevante. I NOU 1996:3

---

¹¹⁵ Ot. prp. nr. 4 (1995-1996) s. 31.

¹¹⁶ Wold Sund (2016) s. 74 og 75.

¹¹⁷ Ot. prp. nr. 4 (1995-1996) s. 31.

¹¹⁸ Ot. prp. nr. 4 (1995-1996) s. 32.

¹¹⁹ Wold Sund (2016) s. 76.

uttales det om asl. § 3-8 at avtaler som er inngått uten generalforsamlingens godkjennelse ikke vil være bindende, og at medkontrahenten ikke kan «påberope seg legitimasjonsregelen i utkastet § 5-14».¹²⁰ Dette blir fulgt opp i Ot. prp. nr. 55 (2005-2006) i forbindelse med en revidering av asl. § 3-8. Det blir uttalt at det medfører ugyldighet å inngå en avtale etter § 3-8 uten generalforsamlingens godkjennelse, og at dette «er i samsvar med det prinsipp som gjelder ellers i aksjelovgivningen ved overtredelse av ufravikelige regler om funksjonsfordelingen mellom selskapsorganene».¹²¹ På bakgrunn av *Inkognitogaten* kan det nok ikke gjelde et slikt generelt prinsipp lenger, men departementets argumenter taler for at legitimasjonsregelen ikke får anvendelse ved overskridelse av § 3-8. Departementet hadde vanskelig for å se at det skulle være noen avgjørende grunner som tilsa en annen løsning for overtredelse av § 3-8. I denne forbindelse påpekte departementet at man måtte ta i betraktning at motparten i ved overtredelse av § 3-8 ville være en person som har nær tilknytning til selskapet. Dette ville gjøre det vanskelig for medkontrahenten å påberope seg noen villfarelse med hensyn til de faktiske forhold som skulle medføre ugyldighet.

Dette viser at lovgivers intensjon har vært at det ikke skal inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 ved overskridelse av asl. § 3-8.¹²² Det er etter dette ingen nevneverdig støtte i forarbeidene for at det skal kunne inntre legitimasjonsvirkninger der daglig leder disponerer i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen i aksjeloven.

4.8.5 Juridisk teori

Spørsmålet er for daglig leders vedkommende ikke inngående behandlet i juridisk teori.

Bråthen uttaler at «selskapet blir ikke uten videre ubundet selv om daglig leder har inngått en avtale som hører under et annet selskapsorgans kompetanse (Rt-2015-600)».¹²³ Påstanden begrunnes imidlertid ikke nærmere. I tillegg mener Bråthen at det finnes støtte for et tilsvarende synspunkt i Sunds artikkel.¹²⁴ Sund kan etter min mening ikke tolkes dithen at han tar til orde for at det skal kunne inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 der daglig leder disponerer i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen. Tvert om er det mer nærliggende å tolke han slik at det de lege ferenda ikke bør inntre legitimasjonsvirkninger der selskapsorganer handler i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen,¹²⁵ uten spesifikt å si noe mer om denne problemstillingen for daglig leders vedkommende.

---

¹²⁰ NOU 1996:3 s. 150.

¹²¹ Ot. prp. nr. 55 (2005-2006) s. 48.

¹²² Wold Sund (2016) s. 76 og Haugstvedt (2011) s. 15.

¹²³ Bråthen (2017)a s. 193.

¹²⁴ Bråthen (2017)b, note til asl. § 6-33.

¹²⁵ Se f. eks. Wold Sund (2016) s. 81.

I juridisk teori som ikke spesifikt omhandler problemstillingen for daglig leder, tas det til tross for *Inkognitogaten* til orde for at asl. § 6-33 ikke gjelder «når et selskapsvedtak etter regler i aksjeloven må treffes av generalforsamlingen eller må godkjennes av generalforsamlingen»¹²⁶ og at det rent prinsipielt synes mer hensiktsmessig å la enkelte regler som forutsetter generalforsamlingsbehandling gå foran lov om aksjeselskaper § 6-33.¹²⁷ Standpunktene synes å være begrunnet i at disse reglene ivaretar grunnleggende aksjeselskapsrettslige hensyn som likhetsprinsipp og kreditorinteresser.

4.8.6 Reelle hensyn

Hensynene bak legitimasjonsregelen i asl. § 6-33 er relevant ved fastleggelsen av gjeldende rett. Som tidligere nevnt står man overfor et spørsmål om hvem av medkontrahenten og selskapet som er nærmest til å bære risikoen for selskapsrepresentantens myndighetsoverskridelse. Det er dermed sentralt i denne avveiningen hvordan hensynene bak legitimasjonsreglene er ivaretatt i ulike situasjoner.

Publisitetshensynet er generelt bedre ivaretatt ved avtaler som krever generalforsamlingens beslutning eller godkjenning. Slike bestemmelser i aksjeloven vil medføre liten usikkerhet for medkontrahenten. Inngås det for eksempel en avtale om forhøyelse av aksjekapitalen, følger det eksplisitt av asl. § 10-1 at det kreves beslutning fra generalforsamlingen. Medkontrahenten vil ikke ha vanskeligheter med å avgjøre om dette innenfor daglig leders myndighet fordi bestemmelsene eksplisitt legger beslutningsmyndigheten til et annet organ. Til sammenligning er det er mye vanskeligere for medkontrahenten å identifisere overskridelse av daglig leders normalkompetanse.

Ivaretagelsen av publisitetshensynet ved eksklusiv myndighet taler for at det er mindre grunn til å beskytte medkontrahenten med legitimasjonsvirkninger. Dette er for så vidt betraktninger som også er gjeldende for styrets myndighetsoverskridelse på generalforsamlingens eksklusive myndighetsområde og det er en sentral del av kritikken mot *Inkognitogaten*.¹²⁸ Ved styrets myndighetsoverskridelse av generalforsamlingens eksklusive myndighet har imidlertid Høyesterett gjennom *Inkognitogaten* uttalt at det i utgangspunktet skal kunne inntre legitimasjonsvirkninger. Høyesterett har dermed indirekte avgjort at publisitetshensynet ikke kan begrunne at selskapet er ubundet i slike tilfeller. Det bør derfor være en forskjell på hvor sterkt publisitetshensynet gjør seg gjeldende for daglig leder for at utgangspunktet i *Inkognitogaten* ikke skal kunne gjøres gjeldende også overfor daglig leder.

---

¹²⁶ Aarbakke mfl. (2017) s. 564.

¹²⁷ Andenæs mfl. (2016) s. 383.

¹²⁸ Wold Sund (2016) s. 81.

Den sentrale forskjellen mellom styret og daglig leders disposisjoner i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen er at styret etter asl. § 6-30 representerer selskapet utad ved disposisjoner som krever generalforsamlingens vedtak/godkjenning. Generalforsamlingen har som nevnt ikke noen representasjonskompetanse. Ved slike disposisjoner vil det derfor i det minste være et visst rom for tvil vedrørende styrets myndighet – i motsetning til der daglig leder går over på de andre selskapsorganenes eksklusive myndighet. Styret kan i hvert fall prinsipielt inneha representasjonskompetanse til å inngå slike avtaler og kan derfor fremstå som legitimert til å inngå slike avtaler. Disposisjoner som er avhengig av beslutninger eksklusivt tillagt andre selskapsorganer vil tilnærmet alltid være utenfor daglig leders representasjonsrett etter asl. § 6-32. Unntak fra dette er regler hvor det beror på en nærmere vurdering hvorvidt disposisjonen hvilket organ som har beslutningskompetansen, som f. eks. avtaler med nærstående etter asl. § 3-8 (1) nr. 3. Den «daglige ledelse» etter asl. § 6-32 omfatter klart ikke å inngå avtaler som f. eks. kapitalforhøyelse, fusjoner og fisjon. Daglig leder vil dermed sjeldent ha myndighet etter asl. § 6-32 til å inngå slike avtaler. Legitimasjonsvirkningene har som formål å beskytte en forventning hos medkontrahenten om at disposisjonen er noe selskapsrepresentanten kan foreta seg. Det at medkontrahenten ikke har satt seg inn i aksjelovens regler om myndighetsfordeling er ikke veldig beskyttelsesverdig. Det er eventuelt de tilfellene der medkontrahenten på bakgrunn av daglig leders atferd er blitt forledet til å tro at det ikke var nødvendig med generalforsamlingsvedtak/at slikt vedtak foreligger og daglig leder har nødvendig fullmakt at det vil være en viss grunn til å beskytte medkontrahenten.

Forskjellen på daglig leders og styrets representasjonsrett gjør at publisitetshensynet i enda større grad enn for styret tilsier at det ikke bør kunne inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 der daglig leder disponerer i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen i aksjeloven.

I noen tilfeller der daglig leder inngår en avtale med nærstående som skulle hatt generalforsamlingens godkjenning etter hovedregelen i asl. § 3-8 (1) kan det være tvil om hvilket organ som er kompetent. Avtaler som inngås som ledd i selskapets vanlige virksomhet og inneholder pris og andre vilkår som er vanlige for slike avtaler trenger ikke generalforsamlingens godkjenning, jf. asl. § 3-8 (1) nr. 4. Disse avtalene kan i prinsippet være godt innenfor daglig leders beslutnings- og representasjonsmyndighet etter asl. §§ 6-14 (2) og 6-32. Både kriteriet i asl. § 3-8 (1) nr. 4 og daglig leders myndighet er skjønnsmessig angitt. Ved slike skjønnsmessige vurderinger kan medkontrahenten lett ta feil av tolkningen og anvendelsen av normen i det aktuelle tilfellet. Publisitetshensynet kan dermed tilsi at medkontrahenten bør ha kunne ha det vernet som ligger i en legitimasjonsregel. Samtidig vil medkontrahenten ved avtaler etter asl. § 3-8 (1) nr. 4 være selskapets nærstående. Disse

personene må antas å ha bedre kjennskap til de konkrete forholdene i selskapet enn ordinære medkontrahtenter. De har derfor presumptivt gode forutsetninger for å avgjøre hvorvidt avtalen krever godkjennelse fra generalforsamlingen etter hovedregelen i § 3-8 (1). Det er dermed begrenset hvor stort vern publisitetshensynet kan begrunne ved avtaler med selskapets nærstående.

Hensynet til *notoritet* er bedre ivaretatt ved myndighet som eksklusivt tilligger et selskapsorgan etter loven enn ved overskridelse av normalkompetanse. Generalforsamlingens og styrets vedtak skal protokolleres, jf. asl. §§ 6-29 og 5-16. Det er dermed mulig å ettergå om det forelå nødvendig vedtak fra generalforsamlingen på tidspunktet for avtaleinngåelsen. Denne ivaretagelsen av notoritetshensynet trekker i retning av at det ikke skal kunne inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33.

Prevensjonshensynet tilsier også at det ikke bør inntre legitimasjonsvirkninger der daglig leder går over på andre selskapsorganers eksklusive myndighetsområde. Selskapet har for det første vanligvis liten foranledning til å føre kontroll med daglig leders legitimasjon på områder hvor daglig leder etter loven sjeldent kan ha verken beslutningskompetanse eller representasjonskompetanse. Daglig leder er i utgangspunktet ikke utstyrt med noen legitimasjon for disse avtaletypene.

For det andre har generalforsamlingen liten mulighet til å føre kontroll med daglig leders legitimasjon ved eksklusiv myndighet. Det mest praktiske tilfellet hvor medkontrahtenten kan være i god tro er der hvor daglig leder har opptrådt på en måte som forledet medkontrahtenten til å tro at daglig leder hadde nødvendig representasjonskompetanse og nødvendig beslutning fra kompetent selskapsorgan forelå. Generalforsamlingen er et organ som møtes relativt sjeldent og kan være en meget stor forsamling eiere. Generalforsamlingen har derfor veldig få muligheter til å rent praktisk føre kontroll over daglig leders legitimasjon i hvert enkelt avtalespørsmål.

En regel om legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt selskapsorganer vil også kunne undergrave aksjelovens funksjon i omsetningslivet.¹²⁹ Det er ikke praktisk at generalforsamlingen og styret inngår alle avtaler på vegne av selskapet. Dette vil nødvendigvis innebære en risiko for at daglig leder går lenger enn vedkommende har rett til overfor selskapet. Av hensyn til effektivitet er det en pris selskapet bør betale. Men det vil innebære stor usikkerhet for aksjonærene i selskapsretten dersom de bærer risikoen for at daglig leder kan f. eks. forhøye aksjekapitalen uten nødvendig generalforsamlingsvedtak. De viktigste eksklusive beslutningene som er tillagt generalforsamlingen er avgjørende for

---

¹²⁹ Wold Sund (2016) s. 69.

organiseringen av hele selskapet. Dette kan gjøre at færre organiserer seg i aksjeselskap, som igjen kan føre til mindre investeringsvilje i næringsvirksomhet.

Samlet sett trekker både publisitetshensynet, notoritetshensynet, prevensjonshensynet og hensynet til omsetningslivet i retning av at det ikke bør kunne inntre legitimasjonsvirkninger der hvor daglig leder inngår avtaler i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen aksjeloven.

4.8.7 EØS-rett

Jeg viser til redegjørelsen for redegjørelsen for første selskapsdirektiv art. 9 nr. 1 og gjennomføringen av denne som norsk EØS-forpliktelse i pkt. 4.7.6.

Som vist er det på bakgrunn av ordlyden, formålet og rettspraksis mest nærliggende å tolke direktivet slik at det er innenfor den kompetansen overhodet kan ha etter loven hvor det kan inntre legitimasjonsvirkninger. Den «daglige ledelse» kan omfatte et stort spekter beslutninger, men ikke myndighet som er eksklusivt tillagt et annet selskapsorgan. Daglig leder kan ikke ha myndigheten som eksklusivt er tillagt generalforsamlingen med grunnlag i sin stillingsfullmakt i asl. § 6-32.

Denne tolkningen tilsier at det ikke kan inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 der daglig leder inngår avtaler hvor myndigheten eksklusivt er tillagt et annet selskapsorgan.

4.8.8 Sammenfatning

Det overnevnte viser at de relevante rettskildene for problemstillingen om legitimasjonsvirkninger der daglig leder disponerer i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen i aksjeloven ikke trekker i samme retning. Denne motstriden mellom kildene gjør at et må foretas en vektning av de ulike kildene for å fastlegge gjeldende rett.

Sentrale rettskilder trekker i retning at det kan inntre legitimasjonsvirkninger ved slike disposisjoner fra daglig leder. Etter ordlyden i asl. § 6-33 er det ingen objektiv begrensning for hvilke myndighetsoverskridelser som omfattes av bestemmelsen. *Inkognitogaten* tilsier at det generelt kan inntre legitimasjonsvirkninger ved disposisjoner i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen i aksjeloven.

Det er imidlertid vanskelig å finne støtte i forarbeidene for at det skal inntre legitimasjonsvirkninger ved myndighetsoverskridelser som er eksklusivt tillagt et annet selskapsorgan i aksjeloven. Tvert om uttales det i relasjon til asl. § 3-8 at det ikke skal kunne

inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33 ved overskridelse av denne bestemmelsen. Reelle hensyn trekker også i retning av at det ikke bør kunne inntre legitimasjonsvirkninger ved overskridelse av preseptorisk myndighet. En tolkning av EØS-kildene som asl. § 6-33 bygger trekker også i denne retningen.

Utgangspunktet i alminnelig rettskildelære er at lovens ordlyd og dommer fra Høyesterett er tungtveiende rettskilder.¹³⁰ Dette skulle normalt tilsi at slutningene som kan trekkes fra disse kildene legges til grunn som gjeldende rett til tross for at andre kilder taler for en annen løsning.

Samtidig gjelder ikke *Inkognitogaten* daglig leder spesifikt. Uttalelsene om legitimasjonsvirkninger er generelle, og det åpnes for at det kan gjøres unntak fra utgangspunktet. De hensynene som kan begrunne en legitimasjonsregel ved slike myndighetsoverskridelser for styrets vedkommende gjør seg ikke gjeldende på samme måte for daglig leder. Dette tilsier at *Inkognitogatens* har liten prejudikatsverdi for daglig leders myndighetsoverskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et annet selskapsorgan. Medkontrahenten har ikke et like stort behov for vern i slike situasjoner – det er lite sannsynlig med både aktsom faktisk og rettslig villfarelse. For avtaler med nærstående asl. § 3-8 (1) kunne det vært begrunnet tvil om myndigheten tillegger generalforsamlingen eller daglig leder, men her fremgår det eksplisitt av forarbeidene at det ikke skal inntre legitimasjonsvirkninger.

Videre vil den sikreste løsningen for overenstemmelse med Norges EØS-forpliktelser i første selskapsdirektiv art. 9 nr. 1 være å tolke asl. § 6-33 slik at det ikke kan inntre legitimasjonsvirkninger der daglig leder inngår avtaler i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen. En tolkning i overenstemmelse med direktivet vil været i samsvar med presumpsjonsprinsippet som gjelder på EØS-rettens område, se f. eks. *Finanger I* (Rt. 2000 s. 1811).

På bakgrunn av innvendingene mot *Inkognitogaten*, det at avgjørelsen selv åpner for at legitimasjonsregelen ikke unntaksfritt gjelder ved overskridelse av den preseptoriske funksjonsfordelingen og mangelen på spesifikke kilder som tilsier at asl. § 6-33 får anvendelse i disse tilfellene må de øvrige kildene som taler i mot legitimasjonsvirkninger for daglig leder i slike situasjoner anses for å være avgjørende.

Konklusjonen blir dermed at bestemmelser i aksjeloven som eksklusivt tilligger myndighet til et annet selskapsorgan utgjør en objektiv begrensning i daglig leders legitimasjon etter asl. §

---

¹³⁰ Eckhoff (2001) s. 160.

6-33. Det kan dermed ikke inntre legitimasjonsvirkninger der daglig leder disponerer i strid med den preseptoriske funksjonsfordelingen. Mangelen på en spesifikk autoritativ avklaring av spørsmålet for daglig leder gjør at denne konklusjonen er beheftet med noe tvil.

5 Avslutning

Problemstillingen i denne oppgaven er om det finnes noen myndighetsoverksridelser fra daglig leder hvor det ikke kan inntre legitimasjonsvirkninger etter asl. § 6-33. Dette kan også formuleres som et spørsmål om objektive begrensninger i daglig leders legitimasjon.

Daglig leders *konkrete kompetanse* utgjør ingen objektiv begrensning i legitimasjonen etter asl. § 6-33. Selskapet kan heller ikke hevde seg ubundet etter § 6-33 ved disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet

Daglig leders legitimasjon omfatter imidlertid ikke disposisjoner i strid med ytre rammer for selskapets handlefrihet i aksjeloven. Selskapsorganers eksklusive myndighet utgjør også en objektiv begrensning i legitimasjonen. Ved overskridelse av *normalkompetanse* kan det imidlertid inntre legitimasjonsvirkninger. Dette viser at daglig leders legitimasjon etter asl. § 6-33 er begrenset til disposisjoner som *i prinsippet* kan tenkes å falle inn under «den daglige ledelse» i asl. § 6-32.

Kildeliste

Lov og forskrifter

- 1687 Lov av 15. april 1687 Kong Christian Den Femtis Norske Lov
- 1918 Lov av 31. mai 1918 om avslutning av avtaler, om fuldmagt og om ugyldige viljeserklæringer (avtaleloven)
- 1965 Lov av 18. juni 1965 nr. 4 om vegtrafikk (vegtrafikkloven)
- 1976 Lov av 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskaper (aksjeloven)
- 1981 Lov av 13. mars 1981 nr. 6 om vern mot forurensninger og om avfall (forurensningsloven)
- 1985 Lov av 21. juni 1985 nr. 78 om registrering av foretak (foretaksregisterloven)
- 1985 Lov av 21. juni 1985 nr. 80 om prokura (prokuraloven)
- 1989 Lov av 2. juni 1989 nr. 27 om omsetning av alkoholholdig drikk m.v. (alkoholloven)
- 1992 Lov av 27. november nr. 109 om gjennomføring i norsk rett av hoveddelen i avtale om Det europeiske økonomiske samarbeidsområde (EØS) m.v. (EØS-loven)
- 1995 Lov av 22. desember 1995 nr. 80 om endringer i lov om aksjeselskaper (EØS-tilpasning) (endringslov til aksjeloven)

1997	Lov av 23. mai 1997 nr. 31 om eierseksjoner (eierseksjonsloven)
1997	Lov av 13. juni 1997 nr. 44 om aksjeselskaper (aksjeloven)
1997	Lov 13. juni 1997 nr. 45 om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven)
2005	Lov av 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven)

Forarbeider

Innst.O. nr. 23 (1995-1996)	<i>Innstilling frå justiskomiteen om lov om endringar i lov av 4. juni 1976 nr. 59 om aksjeselskap m.v. (EØS-tilpassing)</i>
Innst.O. nr. 45 (1994-1995)	<i>Innstilling frå justiskomiteen om lov om aksjeselskap (aksjeloven)</i>
Innst.O. nr. 80 (1996-1997)	<i>Innstilling frå justiskomiteen om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper (allmennaksjeloven), og om endringar i anna lovgjeving som følgje av ny aksjelovgjeving m.m</i>
NOU 1992: 29	<i>Lov om aksjeselskaper</i>
NOU 1996: 3	<i>Ny aksjelovgivning</i>
Ot. prp. nr. 50 (1984-1985)	<i>Ot.prp.nr.50 (1984–1985) Om A) Lov om registrering av foretak B) Lov om enerett til firma og andre forretningskjennetegn (firmaloven) C) Lov om prokura</i>
Ot.prp. nr. 23 (1996-1997)	<i>Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven) og lov om allmennaksjeselskaper</i>

(allmennaksjeloven)

Ot.prp. nr. 33 (1995-96)

Om lov om eierseksjoner (eierseksjonsloven)

Ot.prp. nr. 36 (1993–1994)

Om lov om aksjeselskaper (aksjeloven)

Ot.prp. nr. 4 (1995–1996)

Om lov om endringer i lov 4 juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper m.v (EØS-tilpasning)

Ot.prp. nr. 4 (1995–1996)

Om lov om endringer i lov 4 juni 1976 nr 59 om aksjeselskaper m.v (EØS-tilpasning)

Ot. prp. nr. 55 (2005-2006)

Om lov om endringer i aksjelovgivningen mv.

EU-direktiver

Dir 68/151/EØF

FØRSTE RÅDSDIREKTIV av 9. mars 1968 om samordning av de garantier som kreves i medlemsstatene av selskaper som definert i traktatens artikkel 58 annet ledd for å verne selskapsdeltakeres og tredjemanns interesser, med det formål å gjøre garantiene likeverdige [Selskapsdirektiv nr. 1 (publisitetsdirektivet)]

Dir 2009/101/EF

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2009/101/EF av 16. september 2009 om samordning av de garantier som kreves i medlemsstatene av selskaper som definert i traktatens artikkel 48 annet ledd for å verne selskapsdeltakeres og tredjemanns interesser, med det formål å gjøre garantiene likeverdige (kodifisert utgave) [Publisitetsdirektivet – 1. selskapsdirektiv]

Domsregister

Norske rettsavgjørelser

Rt. 1980 s. 1109 *Feteke*

Rt. 1993 s. 312

Rt. 1995 s. 46 *Nimbus*

Rt. 1999 s. 353 *HTS*

Rt. 1999 s. 330

Rt. 2000 s. 1811 *Finanger I*

Rt. 2005 s. 268 *Pan Fish*

Rt. 2008 s. 385 *Skattkjær Invest*

Rt. 2011 s. 410 *Optimogården*

Rt. 2015 s. 600 *Inkognitogaten*

HR-2016-476-A

LB-2015-85803

LH-2018-43258

EU-domstolen

Sak C-104/96 Coöperatieve Rabobank
«Vecht en Plassengebied» BA v Erik
Aarnoud Minderhoud.

ECLI:EU:C:1997:610

Litteratur

Fotnote

Andenæs (2006)

Andenæs mfl. (2016)

Bråthen (1996)

Litteraturliste

Mads Henry Andenæs, *Aksjeselskaper & Allmennaksjeselskaper*, 2 utg., Mads Henry Andenæs 2006

Andenæs, Mads Henry, Ole Andenæs, Stig Berge og Margrethe Buskerud Christoffersen, *Aksjeselskaper & Allmennaksjeselskaper*, 3 utg., Mads Henry Andenæs 2016

«EØS-tilpasningen av lov om aksjeselskaper. Om aksjeloven etter endringene ved lov 22. desember 1995 nr. 80», *Jussens Venner*, 1996 s. 242-270

- Bråthen (2017)a Bråthen, Tore, *Selskapsrett*, 5. utg., Gyldendal / Focus Forlag 2017
- Bråthen (2017)b Bråthen, Tore, *Norsk lovkommentar: Aksjeloven*, Rettsdata.no (lest 10. august 2018)
- Eckhoff mfl. (2001) Torstein Eckhoff, Jan E. Helgesen, *Rettskildelære*, 5. utgave, Universitetsforlaget (2001)
- Haugstvedt (2011) Jill Haugstvedt, «Brudd på aksjelovenes § 3-8 [asl, asal] – En lovfestet angrerett uten angrefrist?», *Nordisk Tidsskrift for Selskapsret* nr. 3 (2011) s. 9-28.
- Hjelmeng (2016) Hjelmeng, Erling, ««Lovstrid» som felles rettsgrunnlag for erstatningsansvar og ugyldighet – særlig om bruk av avtalelovens regler ved lovovertridelser/lovstrid», *Ugyldighet i privatretten: Minnebok for Viggo Hagstrøm* 2016 s. 273-290
- Hoel Lie (2011) Hoel Lie, Markus, *Kommunalrettslig representasjon*, Universitetsforlaget 2011
- Meyer-Myklestad (2012) Meyer-Myklestad, Johannes, «Rett og legitimasjon i aksjeselskapsretten», *Jussens Venner* 06/2012, s. 346-362
- Norheim (2003) Norheim, Jan Eivind, «Formuerettslig representasjon etter aksjelovgivningen», *Nordisk Tidsskrift for Selskapsret*, nr. 3 (2003), s. 382-398
- Wold Sund (2016) «Overskridelse av myndighet eksklusivt tillagt et selskapsorgan ved lov», *Nordisk Tidsskrift for Selskapsret* 2/3 2016, s. 66-82

- Woxholth (2014) Woxholth, Geir, *Selskapsrett*, 5. utg., Gyldendal Juridisk 2014
- Woxholth (2017) Woxholth, Geir, *Avtalerett*, 10. utg., Gyldendal Juridisk 2017
- Woxholth (2018)a Woxholth, Geir, *Selskapsrett i et nøtteskall*, 3. utg., Gyldendal Juridisk 2018
- Woxholth (2018)b Woxholth, Geir, *Selskapsrett*, 6. utg., Gyldendal Juridisk 2018
- Aarbakke mfl. (2012) Aarbakke, Magnus, Asle Aarbakke, Gudmund Knudsen, Tone Ofstad og Jan Skåre, *Aksjeloven og allmennaksjeloven Lovkommentar*, 3. utg., Universitetsforlaget 2012
- Aarbakke mfl. (2017) Aarbakke, Magnus, Asle Aarbakke, Gudmund Knudsen, Tone Ofstad og Jan Skåre, *Aksjeloven og allmennaksjeloven Lovkommentar*, 4. utg., Universitetsforlaget 2017